

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2017 METŪ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2018 m. gruodžio 19 d. Nr. TS-206
Kazlų Rūda

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vienos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 36 straipsniu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi, Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 ir atsižvelgdama į Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2018-12-03 raštą Nr. D2-346 „Dėl Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos pateikimo“ Kazlų Rūdos savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a :

1. Patvirtinti Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 metų ataskaitą (pridedama).
2. Paskelbti Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 metų ataskaitą interneto portale www.kazluruda.lt ir svetainėje www.marijampolesvsb.lt.

Šis sprendimas per vieną mėnesį nuo įsigaliojimo dienos gali būti skundžiamas pasirinktinai Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui (Laisvės al. 36, LT-44240 Kaunas) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų apygardos administraciniuo teismo Kauno rūmams (adresu A. Mickevičiaus g. 8 A, LT-44312 Kaunas) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Vytautas Kanevičius

PATVIRTINTA
Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos
2018 m. gruodžio 19 d.
sprendimu Nr. TS-206

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2017 METŲ ATASKAITA

I. ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančią rodiklių duomenis, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones, vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 metų ataskaita (toliau – Ataskaita) parengta vadovaujantis bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais ir atsižvelgiant į Higienos instituto parengtas „Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodines rekomendacijas“.

Ataskaitoje pateikiama ir aprašoma 51 unifikuotas 2017 m. visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklis.

Ataskaitoje pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos tikslai bei jų uždaviniai (Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimas Nr. XII-964 „Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa“ (toliau – LSP)). LSP išskeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai su 2015 metų sausio 1 d. įsigaliojusiu bendrujų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų pakeitimu patvirtintas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas (toliau – PRS), kurie geriausiai apibūdina LSP siekinius. Kiekvieno rodiklio duomenys kasmet leis vertinti rodiklio pokyčių kryptį ir aprėpti savivaldybėje, palyginti savivaldybės rodiklio duomenis su Lietuvos atitinkamo rodiklio vidurkiu (toliau – Lietuvos vidurkis).

Rodikliai pateikiami keliomis formomis: lentelėse ir stulpelinėse diagramose.

Rodiklių duomenų santykiai stebimos savivaldybės stulpelinėse diagramose suskirstytos į grupes, pagal kurias yra vertinamos:

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją lyginant su Lietuvos vidurkiu, žymimos žalia spalva;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją lyginant su Lietuvos vidurkiu, žymimos raudona spalva;
- 36 likusios savivaldybės, kuriose stebimas rodiklis rodo patenkinamą situaciją lyginant su Lietuvos vidurkiu, žymimos geltona spalva.

Atkreipiame dėmesį, kad Ataskaitos stulpelinėse diagramose nėra savivaldybių, kuriose yra daugiau negu 20 000 gyventojų.

Lietuvos vidurkis stulpelinėse diagramose žymimas vienetu.

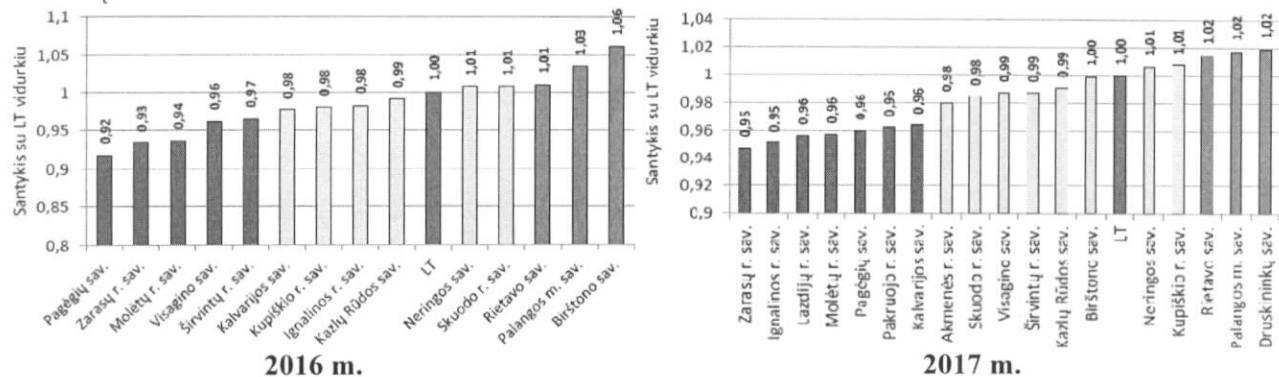
Diagramose nurodomi ne rodiklių duomenys, o savivaldybės rodiklio santykis su šalies vidurkiu, kadangi maža rodiklio reikšmė ne visada atspindi gerą situaciją ir atvirkščiai – didelė rodiklio reikšmė ne visada rodo blogą situaciją.

II. BENDROJI DALIS

LSP strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

Lietuvos gyventojų vidutinės būsimos gyvenimo trukmės ilgėjimas visų pirma yra siejamas su nuosekliu ankstyvujų (iki 65 m. amžiaus) mirčių skaičiaus mažėjimu, taip pat su sveiko gyvenimo trukmės ilgėjimu, atitolinus ligų atsiradimą ir jų lemiamas mirtis (LSP).

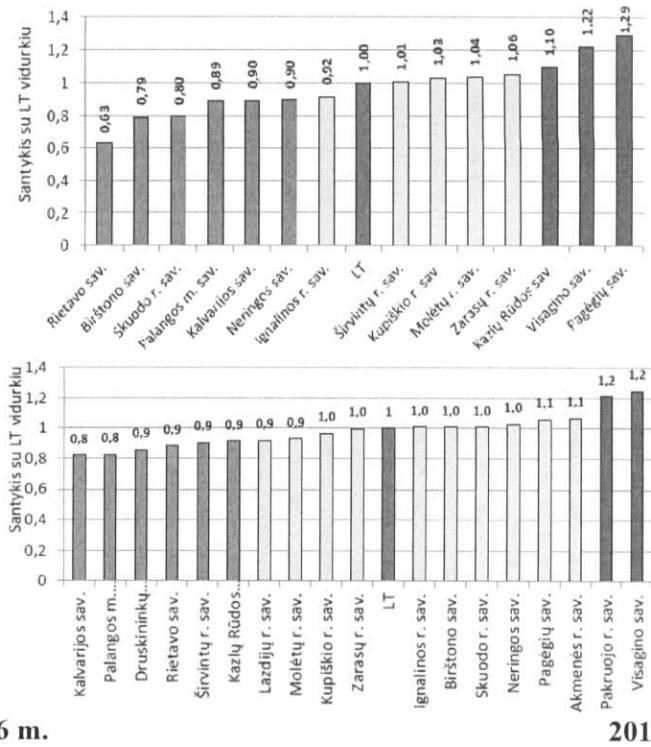
Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė siekė 75 metus, Lietuvos vidurkis – 75,7 metai. Lyginant Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų vidutinę tikėtiną gyvenimo trukmę su Lietuvos vidurkiu, Kazlų Rūdos savivaldybėje ji trumpesnė. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,99 (žr. 1 paveikslą). Daugiausia gyvenimo metų prarandama dėl ankstyvų mirčių dėl išorinių priežasčių, kraujotakos sistemos ligų bei piktybinių navikų. Jeigu pavyktų sumažinti priešlaikinių mirčių skaičių dėl minėtų priežasčių, vidutinės tikėtinės gyvenimo trukmės rodiklis turėtų gerokai padidėti. Tačiau verta paminėti, kad mirtingumui nuo išvardintų priežasčių, ypatingai išorinių priežasčių, sumažinti nepakanka vien sveikatos sektorius pastangų ir veiksmų.

I pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė.
(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Išvengiamas mirtingumas – tai mirtingumas, nulemtas ligų (ar būklių), kurių galima išvengti taikant žinomas efektyvias prevencines ir/ar diagnostikos ir/ar gydymo priemones. Remiantis duomenimis apie išvengiamą mirtingumą galima spręsti apie sveikatos priežiūros ir sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei numatyti naujas veiksmų kryptis.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. 28,6 procento visų mirčių galima buvo išvengti, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 31,3 procento. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,9 (žr. 2 paveikslą).

2 pav. Išvengiamas mirtingumas (A15-A19, A33, A38-A41, A46, A48.1, B17.1, B18.2, B20-B24, B50-B54, B90, C00-C16, C18-C22, C33-C34, C43, C45, C50, C53, C67, C73, C81, C91, C92.0, D10-D36, E10-E14, F10, F11-F16, F18-F19, G00, G03, G31.2, G40-G41, G62.1, I01-I09, I10-I15, I20-I26, I42.6, I60-I69, I71, I80.1-I80.3, I80.9, I82.9, J02, J09-J18, J40-J46, L03, K25-K28, K29.2, K35-K38, K40-K46, K70, K73, K74, K80-K83, K85, K86.0-K86.9, K91.5, N00-N07, N13, N17-N21, N25-N27, N35, N40, N99.1, P00-P96, Q00-Q99, V00-V99, W00-X59, X60-Y34, Y60-Y69, Y83-Y84).

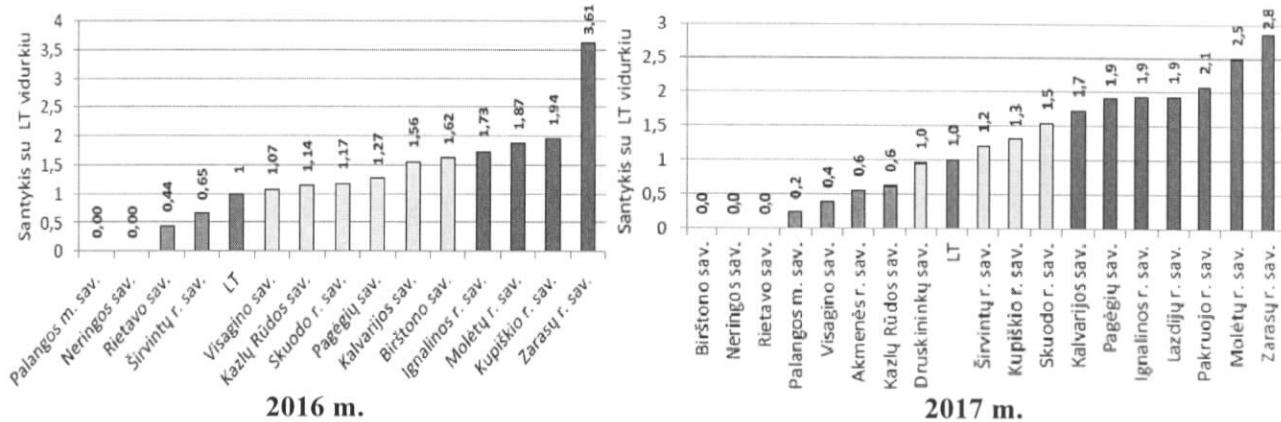
Šalies socialinės apsaugos sistema užtikrina socialinę rimtį, bet ne visiems Lietuvos gyventojams suteikia pasitikėjimą ateitim. 2000–2010 metais didėjusi socialinė diferenciacija lėmė sveikatos rodiklių skirtumo tarp nuolatines dideles pajamas gaunančių gyventojų ir tarp gyventojų, kurių pajamos yra nereguliarios ir mažos, tarp šeimoje gyvenančių ir vienišų žmonių, tarp žmonių, gyvenančių mieste ir kaimo gyvenamosiose vietovėse, didėjimą. Didėjant asmeninėms pajamoms ir keičiantis socialiniam statusui socialinės hierarchijos sistemoje, paprastai gerėja ir asmens sveikata. Tuo tarpu mažas pajamas ir žemą socialinį statusą turintys asmenys patiria ekonominių nepritekių, turi psichologinių ir socialinio saugumo problemų, mažiau palankias sveikos gyvensenos formavimosi galimybes, ypač tuo atveju, kai šalies socialinės apsaugos sistema negali užtikrinti orių (tinkamu) gyvenimo sąlygų. Vieni iš didžiausių gyventojų sveikatos gerinimo išteklių išlieka skurdo ir kitų socialinės atskirties aspektų mažinimas. Lietuvoje beveik penktadalis asmenų patiria skurdo riziką, materialinius nepriteklius arba gyvena šeimose, kuriose nėra dirbančių asmenų. Tokie asmenys neturi galimybės skirti pakankamai lėšų kokybiškoms gyvenimo sąlygom sudaryti ir sveikatai gerinti. Socialinės apsaugos sistemos tvarumas, skurdas ir nedarbas, stresas darbe ir buityje turi įtakos tiek lėtinės neinfekcinių ligų, tiek traumų, ypač savižudybių skaičiaus dinamikai.

Saugesnė socialinė aplinka, sveikatos netolygumų ir socialinės atskirties mažinimas yra pagrindinis valstybės ir savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir verslo indėlis į sveikatos gerinimą (LSP).

1. LSP tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.

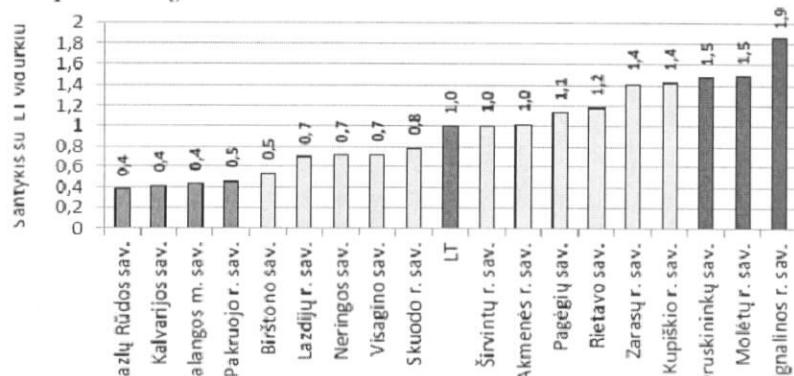
1.1. LSP uždavinys – sumažinti skurdo lygi ir nedarbą.

Vienas iš šio uždavinio įgyvendinimo stebėsenos rodiklių – savižudybių skaičius. Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mirtingumas dėl savižudybių siekė 16,7/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 26,5/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,6 (žr. 3 paveikslą).

3 pav. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84).
(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

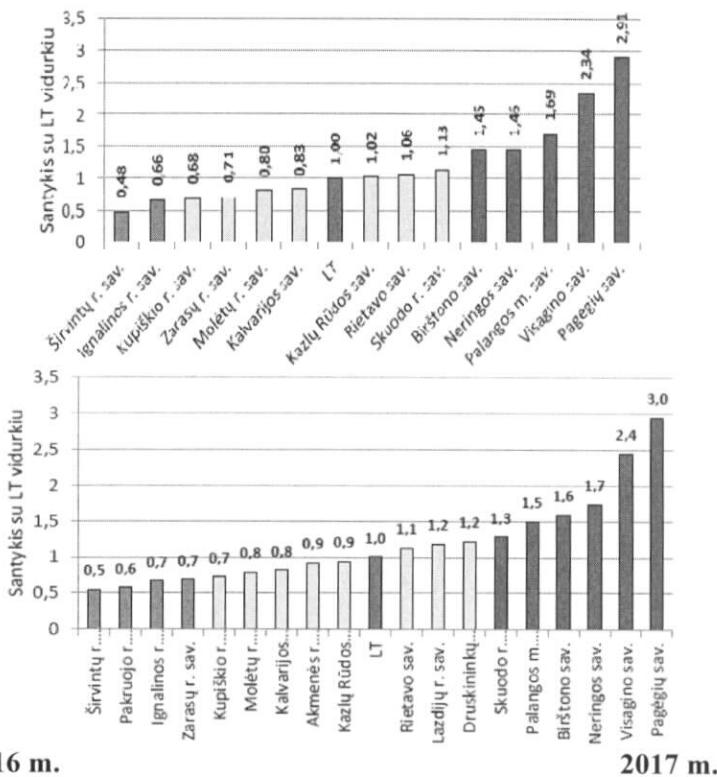
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. bandymų žudytis rodiklis siekė 16,7/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 44,4/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,4 (žr. 4 paveikslą).

4 pav. Bandymų žudytis (X60–X64, X66–X84; 2017 m.).
(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Lietuvoje visi mokyklinio amžiaus vaikai privalo mokytis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. rodiklis dėl mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, siekė 72/1000 mok., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 76,3/1000 mok. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,9 (žr. 5 paveikslą).

2016 m.

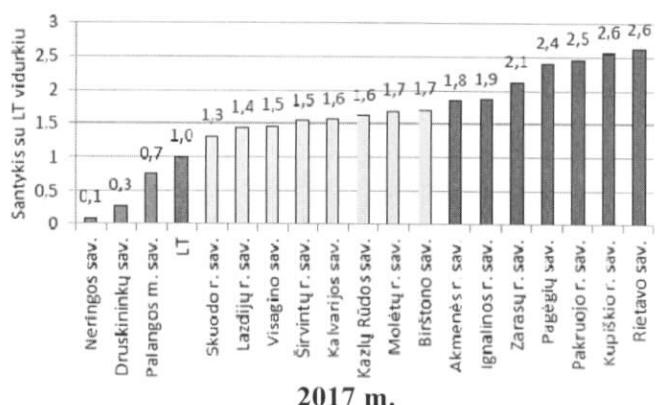
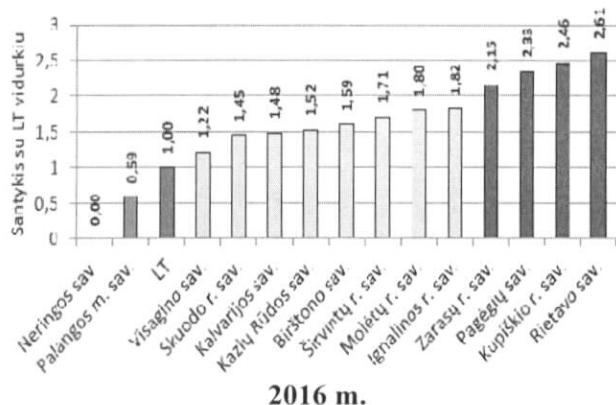
2017 m.

5 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose.

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

Socialinės rizikos šeimoms priskiriamos šeimos, auginančios vaikus iki 18 m., kuriose piktnaudžiaujama svaiginamosiomis medžiagomis, azartiniais lošimais ar susiduriama su kitomis problemomis, dėl kurių netinkamai rūpinamasi vaikais.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. socialinės rizikos šeimų skaičius siekė 5,6/1000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 3,5/1000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,6 (žr. 6 paveikslą).

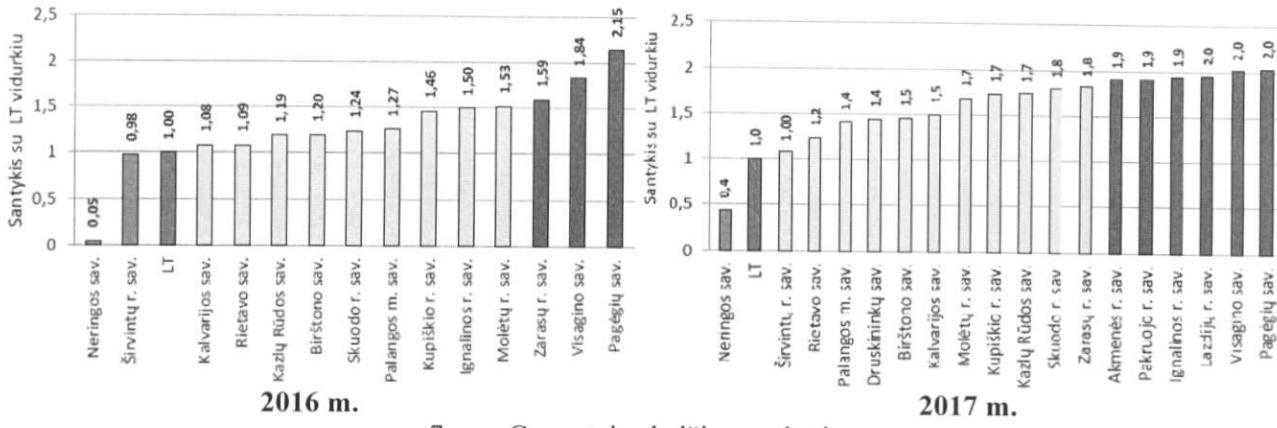

6 pav. Socialinės rizikos šeimų skaičius.

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

Gyventojų skaičiaus pokytis – tai išvestinis demografinių procesų (gimstamumo, mirtingumo bei migracijos) rodiklis.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. gyventojų skaičiaus pokyčio rodiklis siekė -24/1000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo -13,8/1000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,7 (žr. 7 paveikslą).

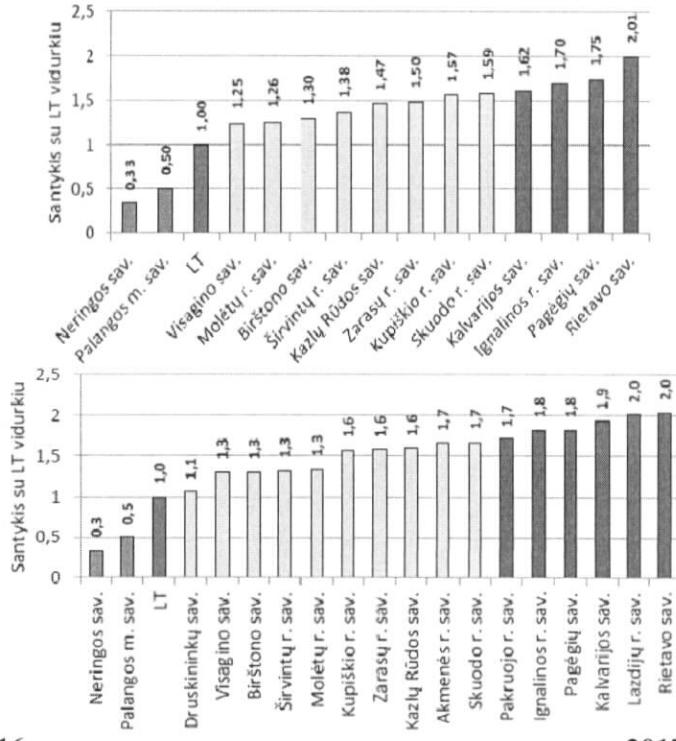

7 pav. Gyventojų skaičiaus pokytis.

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

1.2. LSP uždavinys. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu.

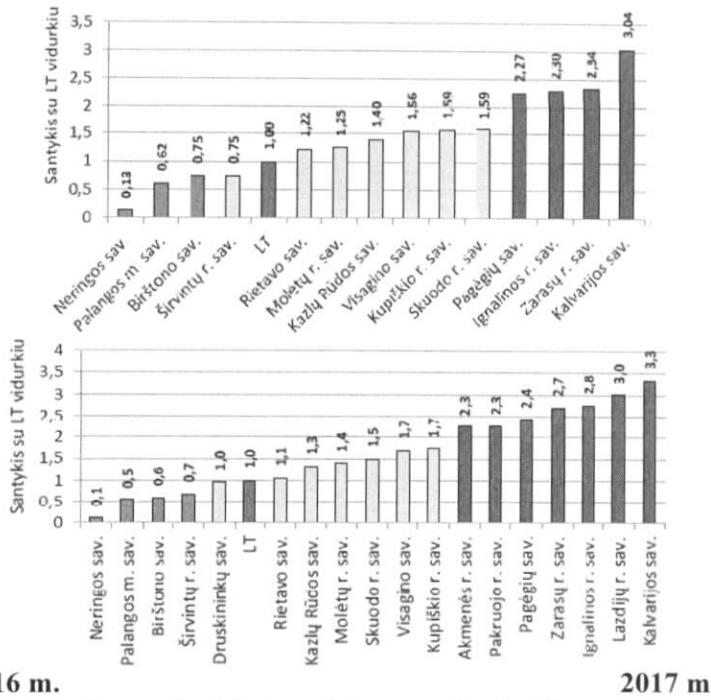
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, rodiklis siekė 253,3/1000 mokyklinio amžiaus vaikų, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 159,1/1000 mokyklinio amžiaus vaikų. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,6 (žr. 8 paveikslą).

8 pav. Mokiniai, gaunantieji nemokamą maitinimą, mokyklose skaičius.

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. socialinės pašalpos gavėjų rodiklis siekė 34,5/1000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 26,4/1000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,3 (žr. 9 paveikslą).

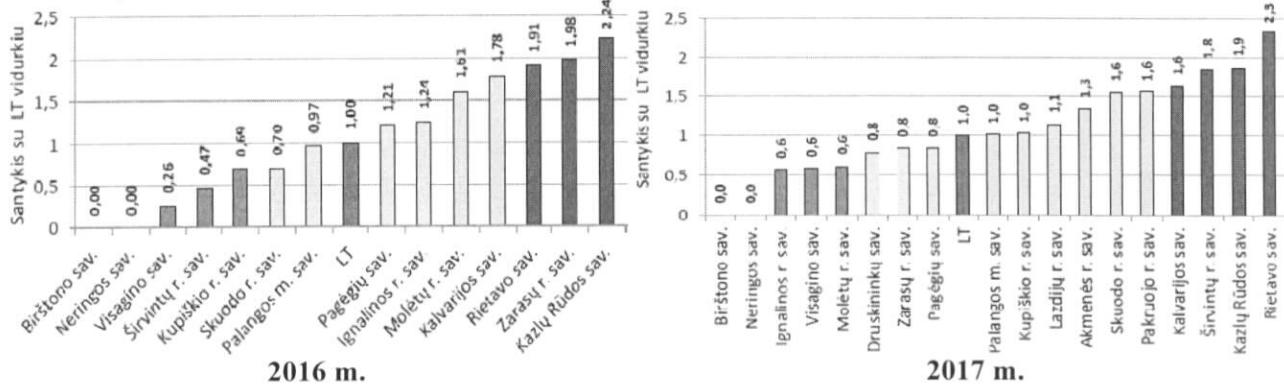

9 pav. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius.

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

Tuberkuliozė – visuomenei pavojinga infekcija, kadangi ligonių gydymas ir priežiūra užtrunka ilgai (6-24 mėn., o kartais ir ilgiau), be to valstybei brangiai kainuoja, nes ligoniai ilgai (apie 80 dienų) gydomi specializuotuose tuberkuliozės stacionaruose.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. sergamumas tuberkulioze siekė 83,7/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 44,8/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,9 (žr. 10 paveikslą).

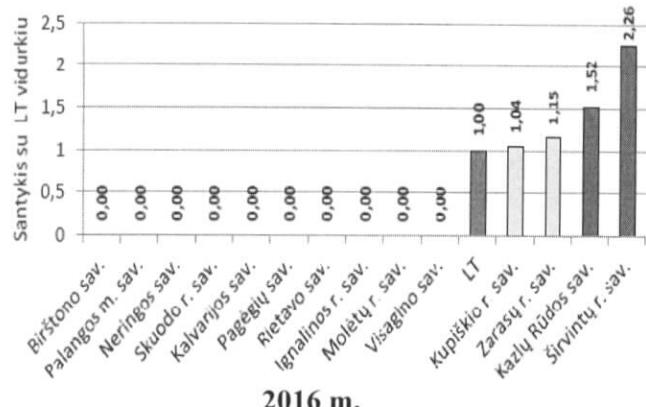
10 pav. Sergamumas tuberkulioze (A15-A19).

(Šaltinis. Tuberkuliozės registras)

2. LSP tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.

2.1. LSP uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą.

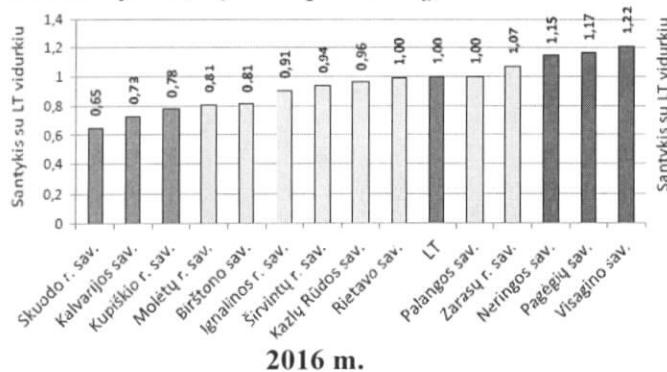
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingų atsitikimų darbe rodiklis buvo 1,4/10 000 darbingo amžiaus gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 1,1/10 000 darbingo amžiaus gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,3 (žr. 11 paveikslą).

2016 m.

11 pav. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingų atsitikimų darbe.
(Šaltinis. Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. susižalojimų dėl nukritimų rodiklis siekė 133,8/10 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 145,1/10 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,9 (žr. 12 paveikslą).

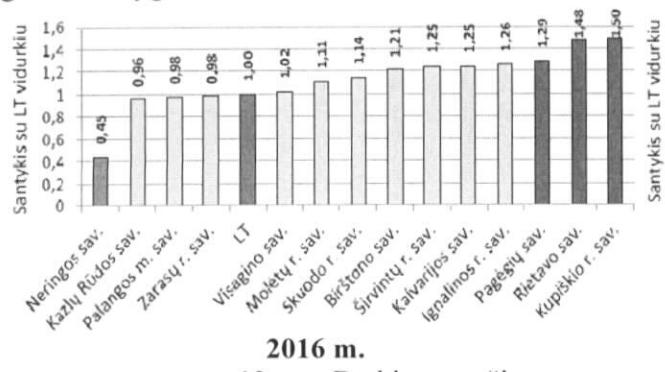

2016 m.

12 pav. Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje.
(Šaltinis. Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinė sistema SVEIDRA duomenys)

Darbingumo lygis nustatomas asmenims nuo 18 m. iki senatvės pensijos amžiaus vertinant ne tik medicininius, bet ir funkcinius, profesinius bei kitus kriterijus, ribojančius asmens darbingumą.

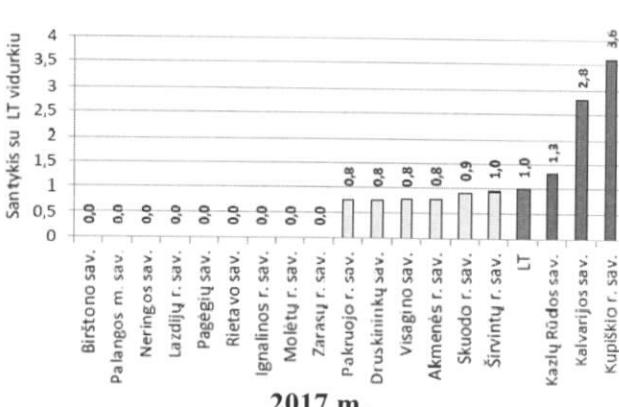
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliai, rodiklis siekė 49,2/10 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 68,3/10 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,7 (žr. 13 paveikslą).

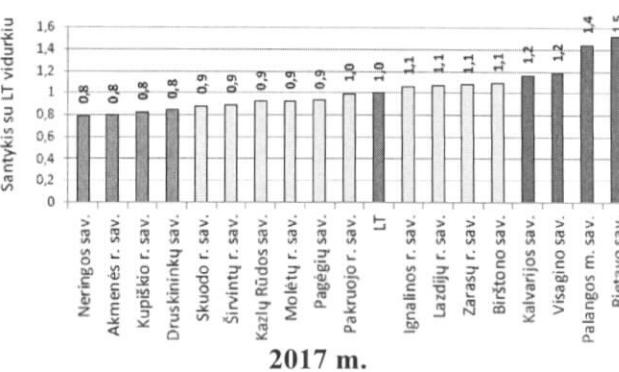
2016 m.

13 pav. Darbingo amžiaus asmenys, pirmą kartą pripažinti neįgaliais.
(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba)

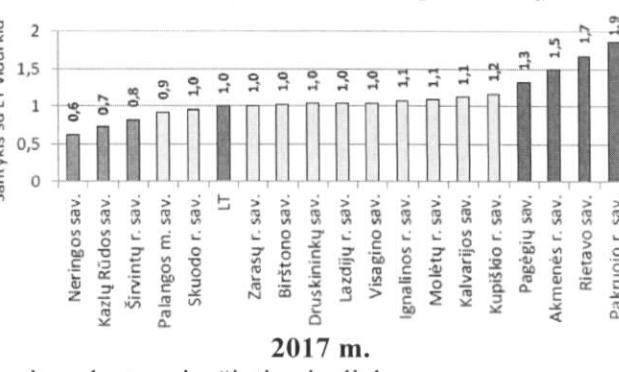
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis rodiklis siekė 75,2/10 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 70,7/10 000 gyv. Pagal šį rodiklį

2017 m.

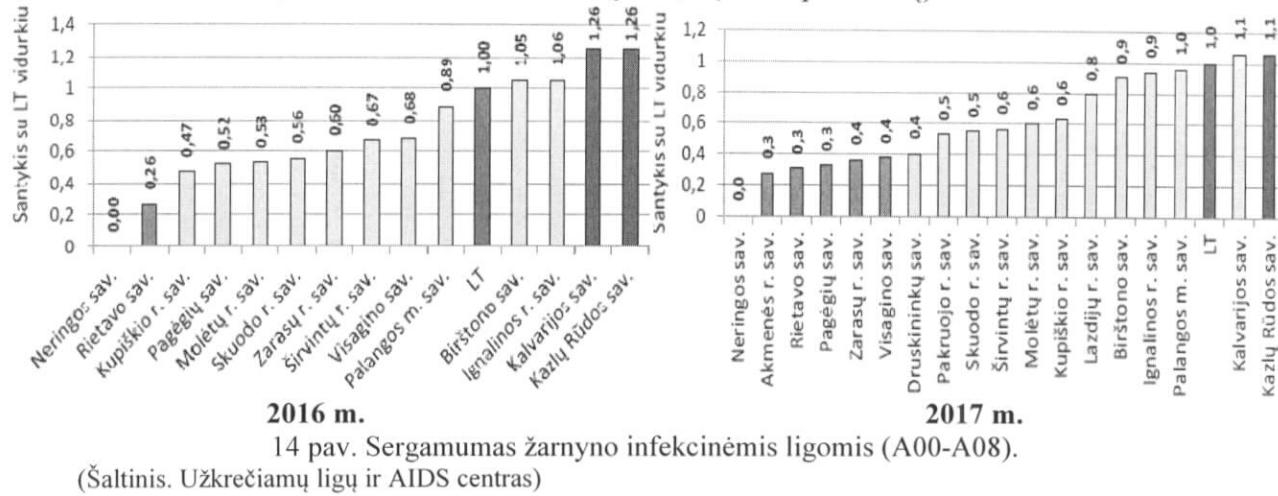

2017 m.

2017 m.

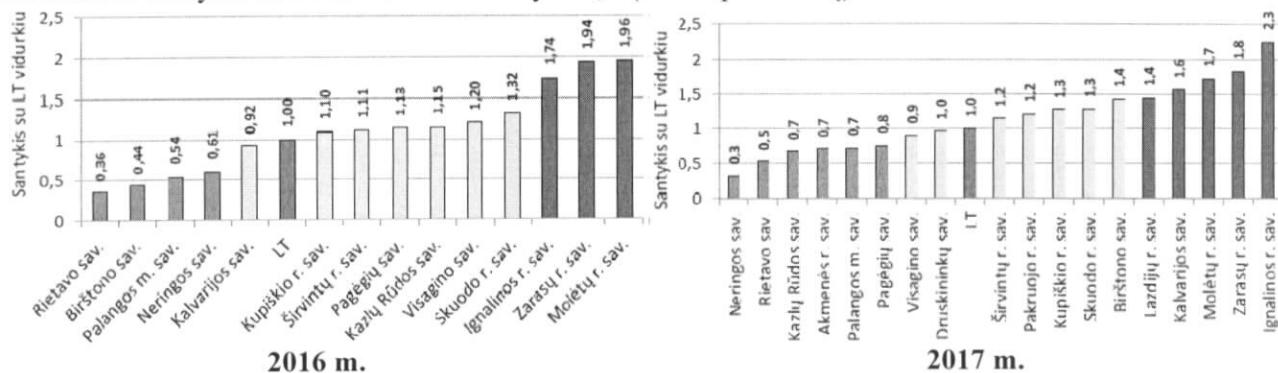
Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,1 (žr. 14 paveikslą).

14 pav. Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08).
(Šaltinis. Užkrečiamų ligų ir AIDS centras)

2.2. LSP uždavinys. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį.

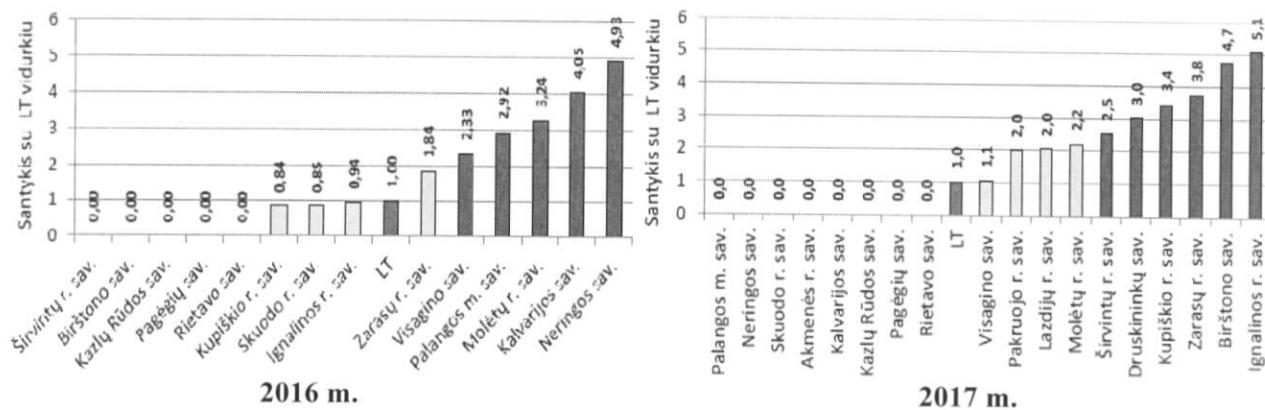
Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis siekė 67/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 99,3/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,7 (žr. 15 paveikslą).

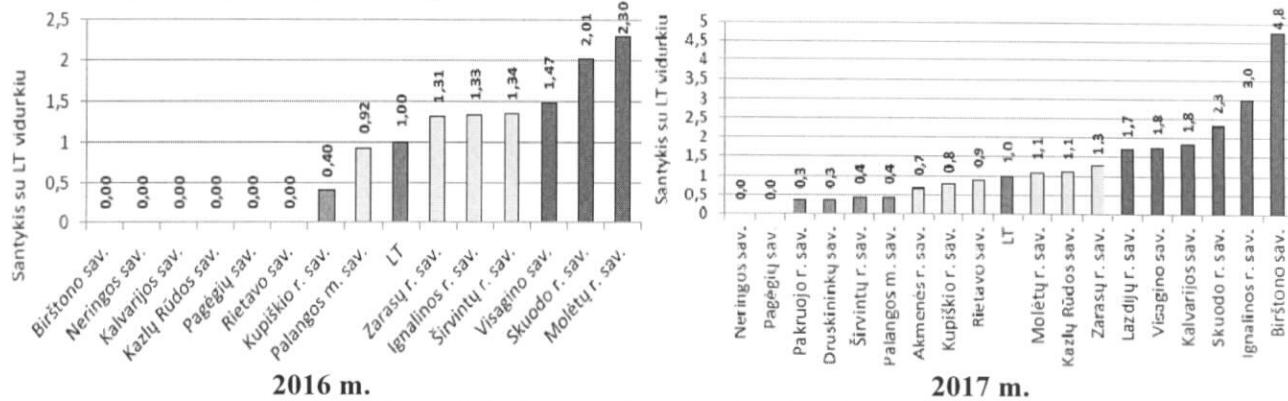
15 pav. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89).
(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Laisvalaikis – laikas, kurio neskiriame privalomiems darbams atliliki. Laisvalaikis, tai nėra darbas, verslas, namų ruoša, mokymasis, valgymas, miegojimas. Laisvalaiku mažinamas organizmo nuovargis nuo fizinio ir emocinio krūvio, kas turi teigiamos įtakos psychologinei būklei, tačiau laisvalaikio metu yra rizika patirti traumas. Pastaruosius 10 metų Lietuva buvo tarp tų šalių, kuriose skendimų ir sužalojimų atvejų skaičius laisvalaikio metu yra ypač didelis. Valstybei ir savivaldybėms menkai kontroliuojant laisvalaikio leidimo vietas ir juose veikiančių įstaigų veiklą didėjo alkoholinių gėrimų vartojimas paplūdimiuose ir kitose laisvalaikio leidimo vietose. Yra įrodyta, kad laisvalaikio sukuriamu rizikų sveikatai sumažinimas gali sumažinti ir kitų sveikatos sutrikimų atvejus (LSP).

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mirtingumo dėl atsitiktinių paskendimų nebuvo registruotas nė vienas atvejis, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 5/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu (žr. 16 paveikslą).

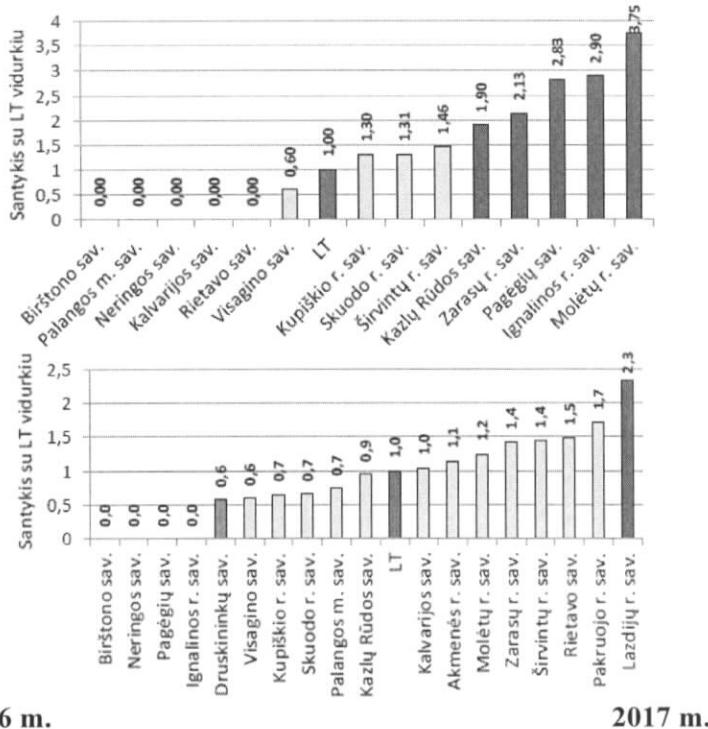
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mirtingumo atvejų dėl nukritimų siekė 16,7/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 15/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,1 (žr. 17 paveikslą).

2.3. LSP uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių.

Transporto traumos Lietuvoje yra didelė problema. Ji sprendžiama daugiasektorinio bendradarbiavimo pastangomis. Tačiau ligšiolinė sékmė neatleidžia nuo atsakomybės vykdyti tolimesnius veiksmus siekiant avaringumo ir avariųose patiriamų traumų bei mirčių skaičiaus mažinimo.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mirtingumo atvejų dėl transporto įvykių rodiklis siekė 8,4/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 8,8/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,9 (žr. 18 paveikslą).

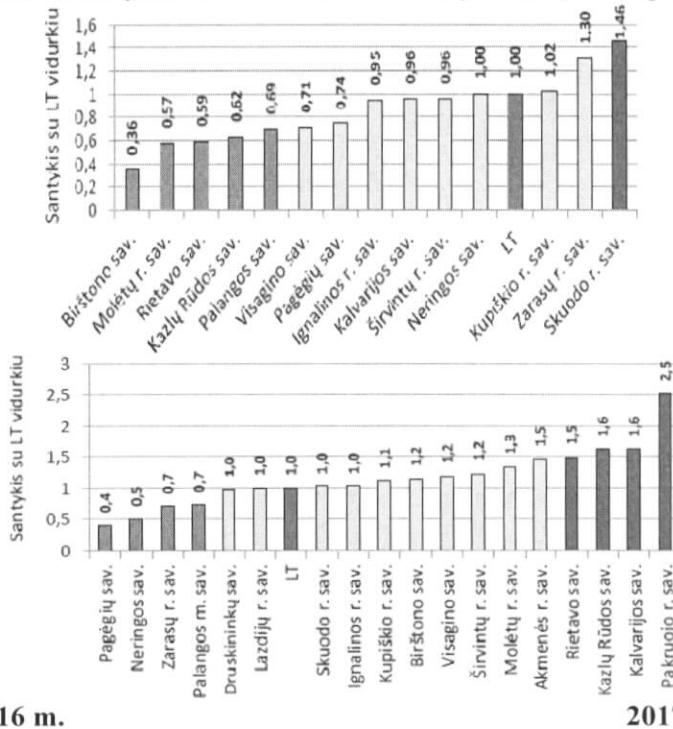
2016 m.

2017 m.

18 pav. Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99).

(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. gyventojų transporto įvykiuose patirtų traumų rodiklis siekė 100,5/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 61,8/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,6 (žr. 19 paveikslą).

2016 m.

2017 m.

19 pav. Transporto įvykiuose patirtos traumos (V00–V99).

(Šaltinis. Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinė sistema SVEIDRA duomenys)

2.4. LSP uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis siekė 1249 kg/1 km², o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 1027 kg/1 km². Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,2.

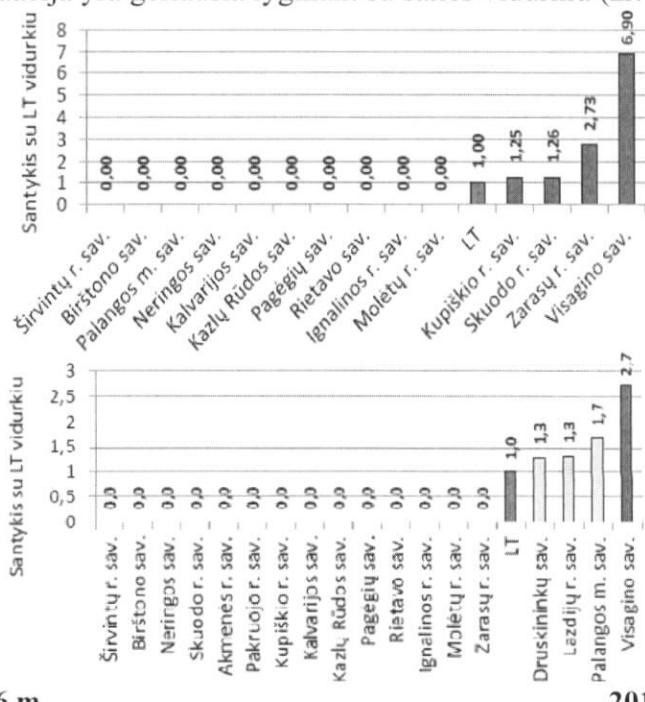
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. 51,1 procento gyventojams buvo centralizuotai tiekiamas vanduo, atitinkamu laikotarpiu nuotekos buvo tvarkomos pagal teisės aktų reikalavimus 50,5 procento gyventoju.

3. LSP tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.

Gyvensena yra itin reikšmingas veiksny, lemiantis gyventojų sveikatą. Pastarajį dešimtmetį mažėjantis rūkančiųjų skaičius bei augantis daržovių ir vaisių vartojimas rodo teigiamus šalies gyventojų elgsenos pokyčius. Kita vertus, sergamumo ir ankstyvosios mirties atvejų, susijusių su nesveika gyvensena, kuriems galima užkirsti kelią, tebéra daug. Pagrindinės ankstyvosios mirties ir neįgalumo priežastys, susijusios su nesveika gyvensena, yra širdies ir kraujagyslių bei krauso apytakos ligos, virškinimo sutrikimai, onkologiniai susirgimai, nelaimingi atsitikimai ir sužalojimai, kvėpavimo ligos, psichikos sutrikimai ir tt.

3.1. LSP uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą.

Neteisėtas narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas turi įtakos psichikos ir elgesio sutrikimams, apsinuodijimams, užkrečiamujų ligų ir įgytojo imuninio nepakankamumo sindromo (ŽIV ir AIDS) plitimui, nusikalstamumo, traumų ir savižudybių skaičiaus didėjimui bei su tuo susijusiam mirtingumui. Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, nebuvo registruotas nė vienas atvejis, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 3,9/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurku (žr. 20 paveikslą).

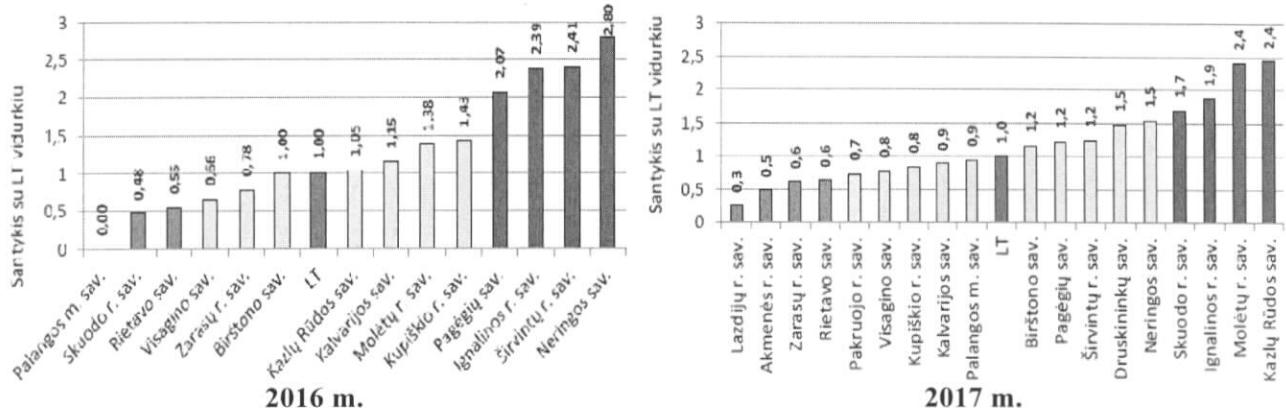
20 pav. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12).

(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Nustatyti priežastiniai ryšiai tarp vidutinio suvartoto alkoholio kieko ir daugiau kaip 60 ligų. Alkoholinių gėrimų vartojimas tiesiogiai susijęs su alkoholine kepenų liga, atsitiktiniu apsinuodijimu, psichikos ir elgesio sutrikimų ir alkoholinės kardiomiotijos išsvystymu, taip pat yra vienas iš rizikos veiksnių, didinančių tikimybę susirgti lētinėmis ligomis – širdies ir kraujagyslių bei kraujotakos sistemos ligomis, kepenų ciroze, onkologinėmis ligomis (ypač virškinamojo trakto ir krūties vėžiu), pneumonija, ūminiu pankreatitu ir kt. Didžioji dalis išorinių priežasčių sukeltu mirčių yra laikomos mirtimis, iš dalies nulemtomis perteklinio alkoholinių gėrimų vartojimo.

Mokslinių tyrimų duomenimis, mažinant alkoholinių gėrimų kainas ir plečiant pardavimo vietų tinklą, didėja alkoholinių gėrimų vartojimas ir su tuo susijusių mirčių skaičius. Tyrimai ir statistika rodo, kad alkoholis – trečias pagal svarbą Europoje žalos sveikatai ir pirmalaikės mirties rizikos veiksnys po didelio kraujospūdžio ir rūkymo, dažnai svarbesnis už didelį cholesterolio kiekį ir antsvorį.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis siekė 50,2/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 20,5/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,4 (žr. 21 paveikslą).

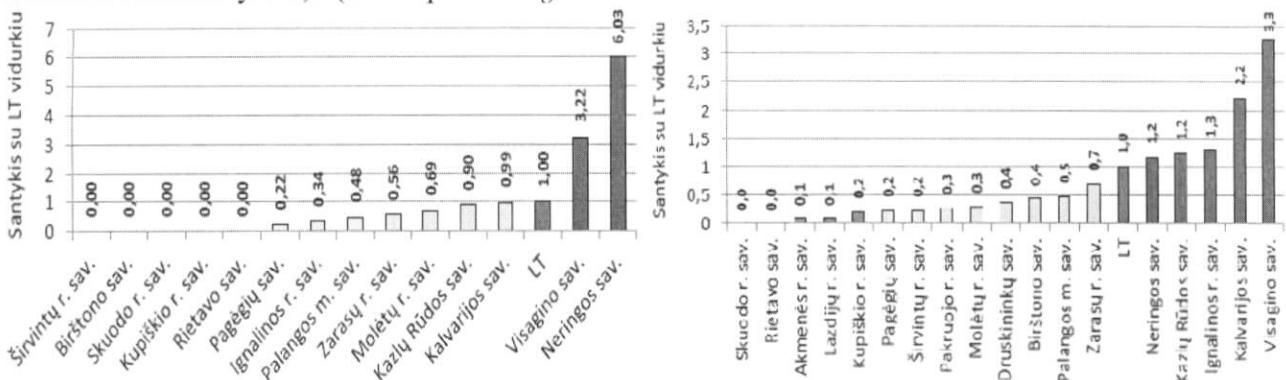

21 pav. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15).

(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Narkomanija – galingas kriminogeninis veiksnys, skatinantis įvairių rūsių nusikaltimų, tarp jų ir organizuoto nusikalstamumo, augimą, kuris tampa vis grėsmingesnis, įgauna transnacionalinių pobūdį ir yra tiesiogiai susijęs su iš šio verslo įgytų pinigų ir turto legalizavimu, narkotikų kontrabanda, korupciniais nusikaltimais ir tarptautiniu terorizmu.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. nusikalstamų veikų, susijusių su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda, rodiklis siekė 67/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 53,6/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurku ir santykis su Lietuvos vidurku yra 1,2 (žr. 22 paveikslą).

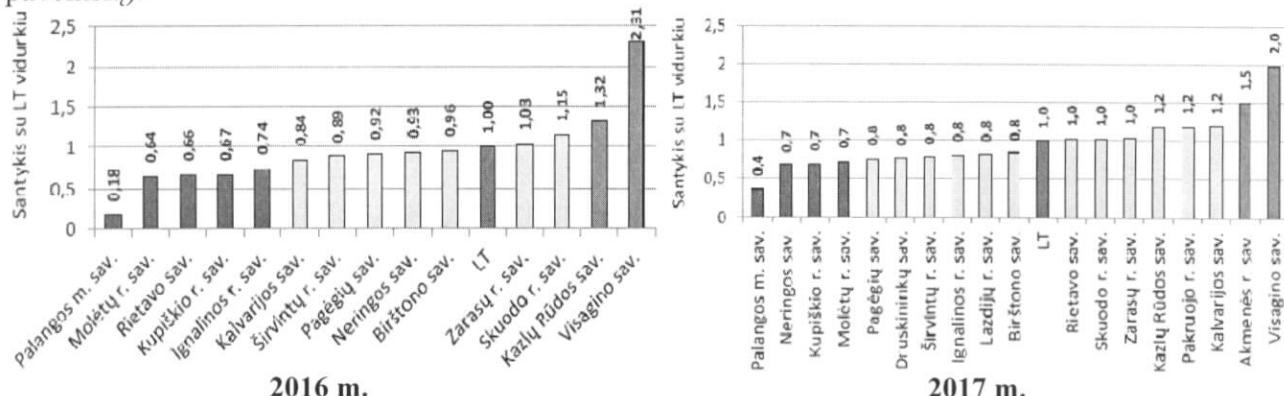

2016 m.**2017 m.**

22 pav. Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai).

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

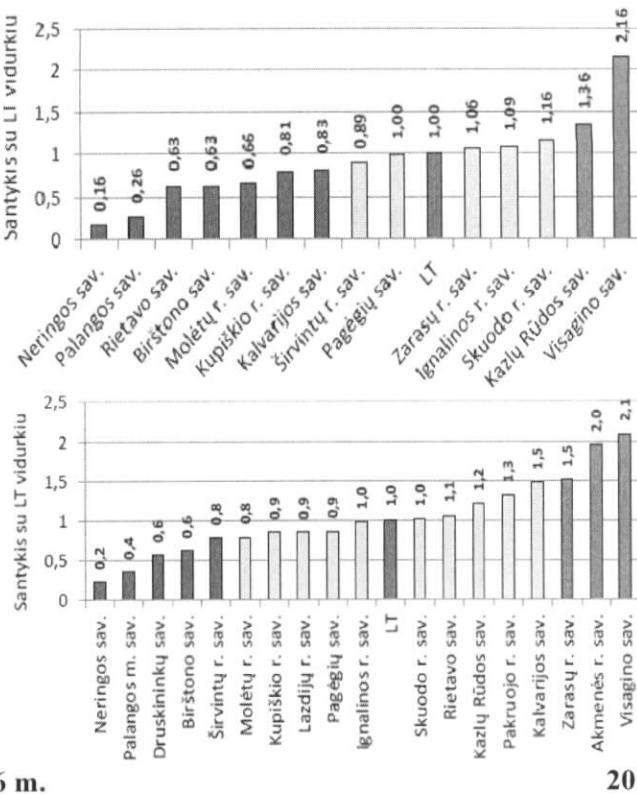
Rūkymas išlieka viena svarbiausių Europos regiono žmonių mirties priežasčių. Tabako gaminių vartojimas turi įtakos mirtingumui nuo lėtinės ligų – širdies ir kraujagyslių ligų, vėžio, diabeto, lėtinės kvėpavimo takų ligų ir kt. Rūkymas žalingai veikia aplinkinius (pasyvus rūkymas) ir laikomas plaučių vėžio ir kitų lėtinės plaučių ligų rizikos veiksniu, taip pat jis neigiamai veikia vaisiaus vystymąsi nėštumo metu. Rūkymo paplitimui labai svarbus tabako gaminių prieinamumas. Vertinant tabako gaminių prieinamumą, svarbu atsižvelgti į tai, kiek vienai licencijai tenka gyventojų. Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais rodiklis siekė 221,2/1-ai licencijai, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 186,9/1-ai licencijai. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,2 (žr. 23 paveikslą).

23 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais.
(Šaltinis. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas)

Vertinant alkoholinių gaminių prieinamumą, svarbu atsižvelgti į tai, kiek vienai licencijai tenka gyventojų.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gérimais rodiklis siekė 199,1/1-ai licencijai, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 164,7/1-ai licencijai. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,2 (žr. 24 paveikslą).

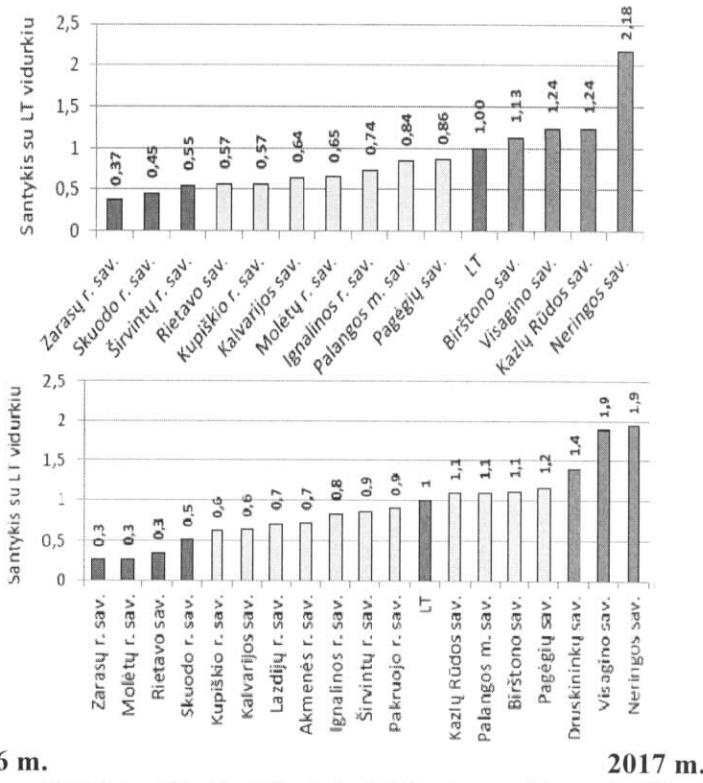

24 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.
(Šaltinis. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas)

3.2. LSP uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius.

Šiandien sukaupta pakankamai mokslinių įrodymų, kad nesubalansuota mityba skatina nutukimą, lipidų apykaitos sutrikimus, didina létinių neinfekcinių ir kitų ligų riziką bei vis dažniau pripažįstama įprastu šių ligų rizikos veiksniu. Kita vertus, mityba, atitinkanti rekomenduojamas paros maistinių medžiagų ir energijos normas, kaip ir tinkamų bei palankių sveikatai maisto produktų gamyba ir vartojimas, gali padėti išvengti su mityba susijusių létinių neinfekcinių ligų. Nors Lietuvos gyventojų mitybos įpročiai kinta teigiamą linkmę – vartojama daugiau daržovių, mažiau gyvulinės kilmės riebalų, daugiau aliejaus, suaugusiuju mityba vis dar nesubalansuota: vartojama per daug riebalų, ypač sočiuju riebalinių rūgščių, taip pat cholesterolio kiekį kraujyje didinančių produktų, cukraus.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mén. amžiaus, rodiklis siekė 37,5 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 34,3 procento. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,1 (žr. 25 paveikslą).

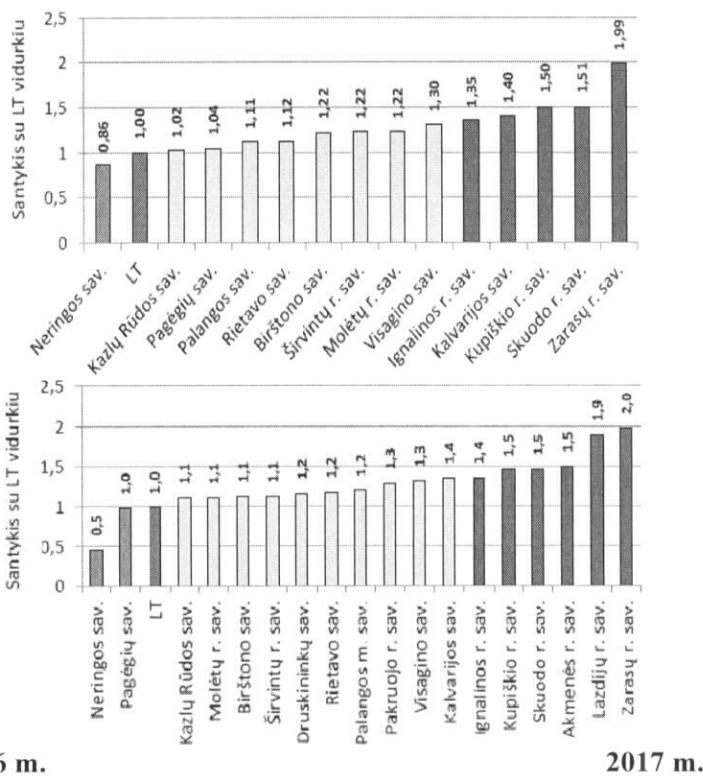

4. LSP tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

4.1. LSP uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais.

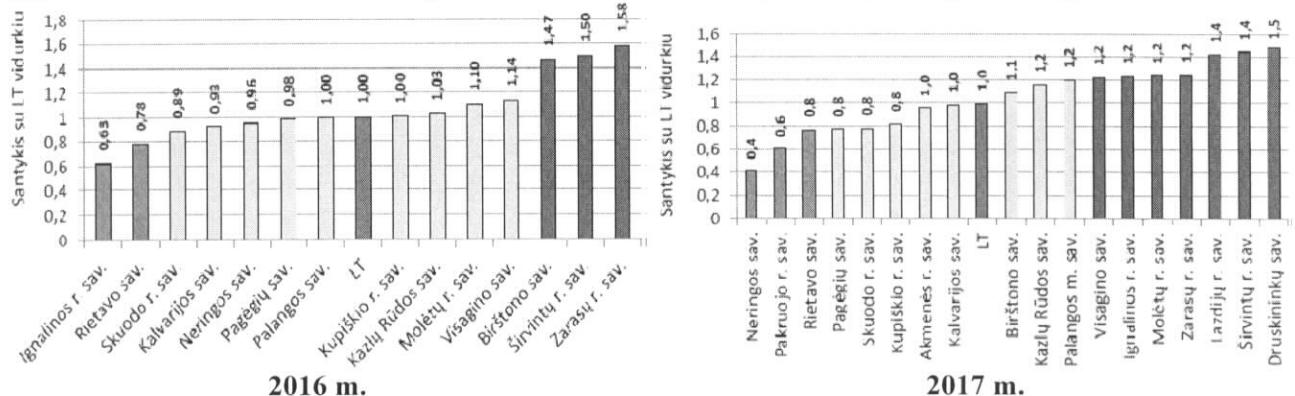
Išvengiama hospitalizacija – tai hospitalizacija, kurios galima išvengti imantis prevencinių priemonių ir (ar) laiku teikiant reikiamą ambulatorinę sveikatos priežiūrą. Išvengiamų hospitalizacijų rodiklis skaičiuojamas netiesiogiai vertinant ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą bei kokybę. Mokslininkai teigia, kad dalies hospitalizacijų būtų galima išvengti, jei būtų užtikrinta ambulatorinės sveikatos priežiūros veiklos kokybė bei jos prieinamumas. Išvengus stacionarinio gydymo, kuris yra vienas brangiausių, būtų sutaupoma nemažai lėšų.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. išvengiamų hospitalizacijų rodiklis siekė 36,7/1000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 33,1/1000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,1 (žr. 26 paveikslą).

26 pav. Išvengiamų hospitalizacijų skaičius.
(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų rodiklis siekė 7,5/1000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 6,5/1000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,2 (žr. 27 paveikslą).

27 pav. Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius.
(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

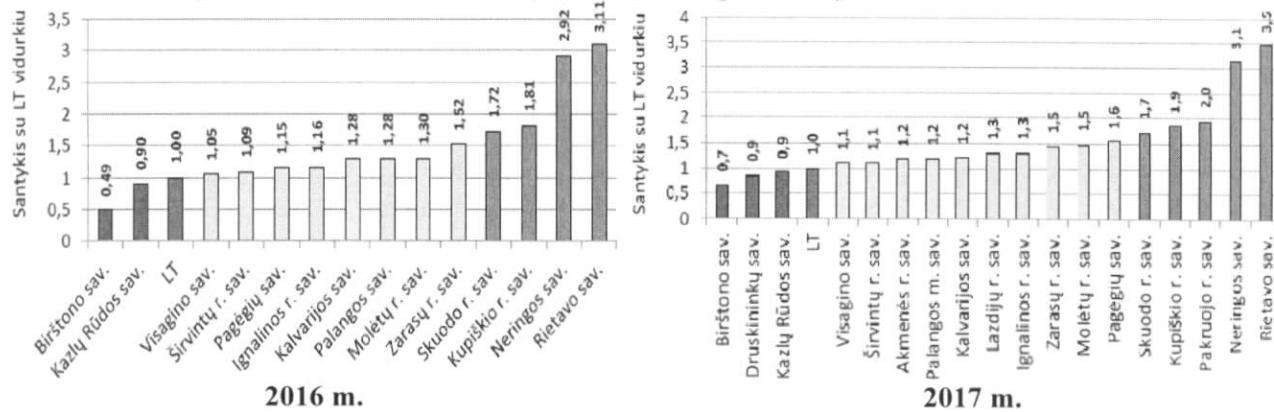
4.2. LSP uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą.

Siekiant mažinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo skirtumus šalyje, sudaryti galimybes gauti paslaugas arčiau gyvenamosios vietas, reikia gerinti pirminės sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūrą, stiprinti specializuotą ambulatorinę pagalbą, reabilitaciją ir skubią pagalbą. LSP numatoma pradėti centralizuotai teikti sveikatos priežiūros paslaugas, kurioms teikti reikia sudėtingos technologinės įrangos ir siauros specializacijos aukštos kvalifikacijos specialistų. Kita vertus, numatoma decentralizuotai teikti sveikatos priežiūros paslaugas, kurioms teikti nereikia

sudėtingos technologinės įrangos, ir tokias paslaugas teikti sveikatos priežiūros įstaigose arčiau paciento gyvenamosios vienos. Taip pat numatoma plėtoti slaugos paslaugas savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigose, integrnuoti slaugos ir socialinės globos paslaugas pagal pacientų poreikius.

Vertinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir jų efektyvumą labai svarbus rodiklis yra slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius. Iš šio rodiklio skaičiavimą buvo įtraukiamos tik praktikuojančios slaugytojos (išskaitant ir akušerius) bei praktikuojantys gydytojai, nedirbantys administraciniu ir mokslo darbu.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, rodiklis siekė 1,9/1 gydytojui, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 2/1 gydytojui. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,9 (žr. 28 paveikslą).

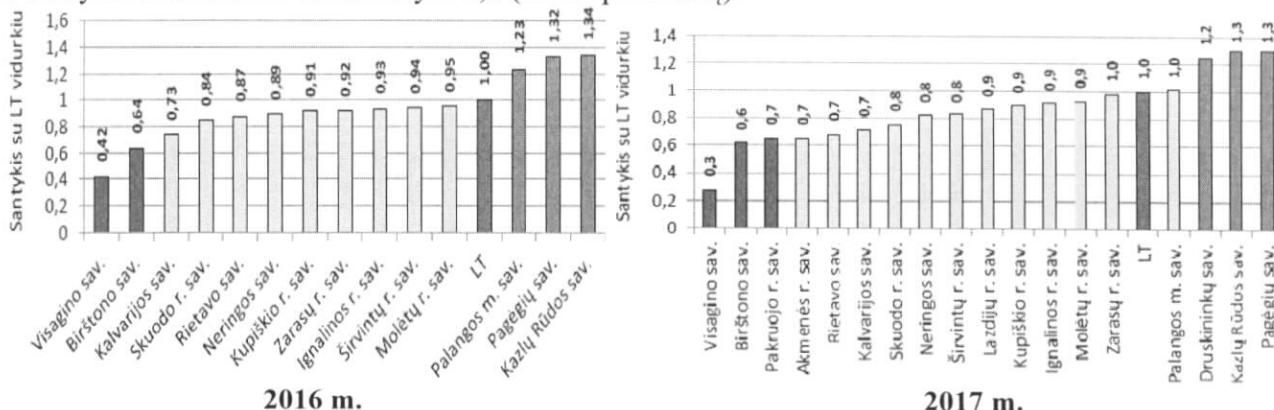

28 pav. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Dar vienas rodiklis, apibūdinantis medicinos personalo prieinamumą ir jo pasiskirstymą visoje šalyje – šeimos gydytojų skaičius. Iš šio rodiklio skaičiavimus buvo įtraukiti tik praktikuojantys šeimos gydytojai, t.y. asmenys, turintys universitetinį medicininį išsilavinimą (gydytojo diplomą) ir teikiantys asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. dirbančiųjų šeimos gydytojų rodiklis siekė 10/10 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 7,7/10 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,3 (žr. 29 paveikslą).

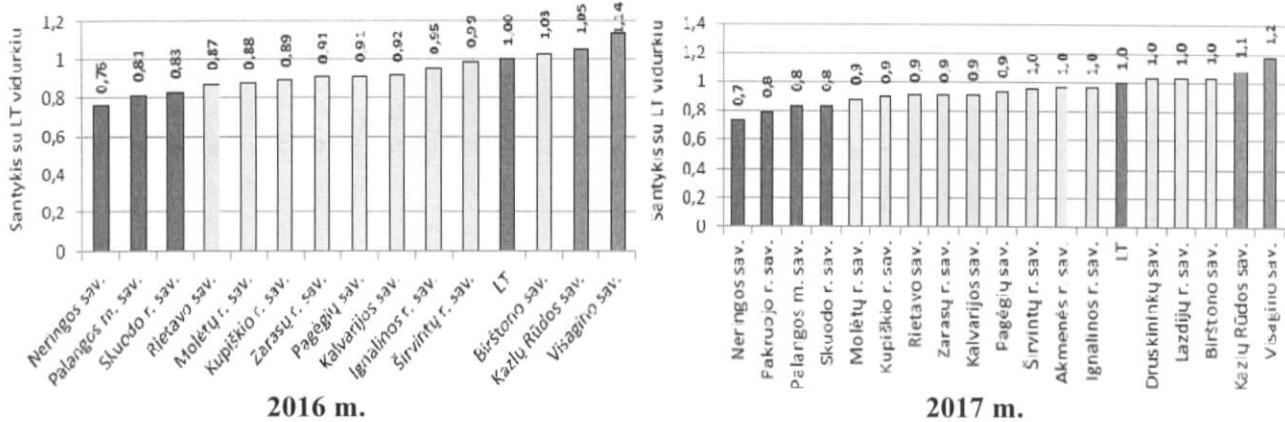

29 pav. Šeimos gydytojų skaičius.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. gyventojų apsilankymo pas šeimos gydytojus rodiklis siekė 9,9/1 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 9,1/1 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,1 (žr. 30 paveikslą).

Šis rodiklis priklauso nuo tokių veiksnių, kaip gyventojų sergamumas, jų kultūra, gydytojų skaičius, jų pasiskirstymas pagal specialybes, ambulatorinių įstaigų darbo organizavimas ir kt. veiksnių.

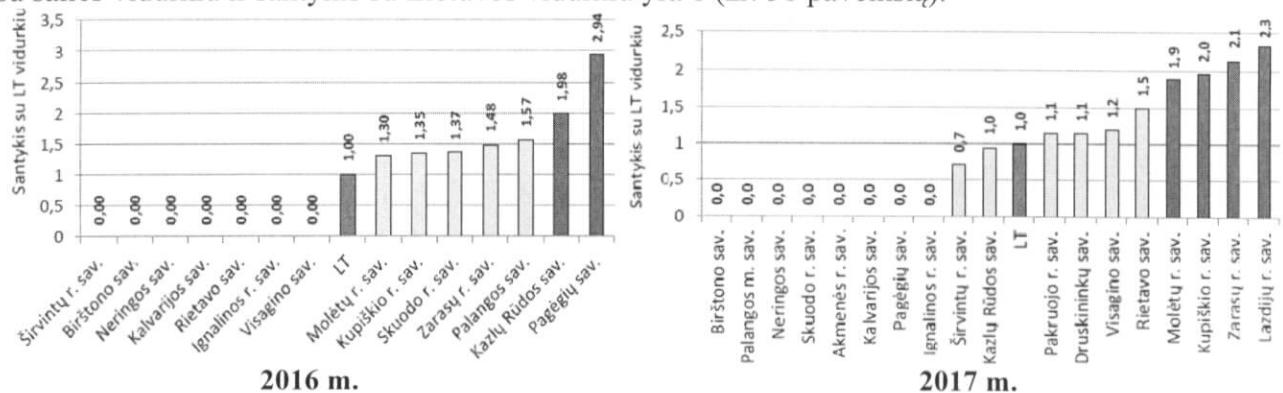

30 pav. Apsilankymai pas gydytojus.

(Šaltinis. Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinė sistema SVEIDRA)

Tuberkuliozė – tai visuomenei pavojinga infekcinė liga. Ypatingai nerimą kelia atsparių vaistams tuberkuliozės mikobakterijų štamų gausėjimas.

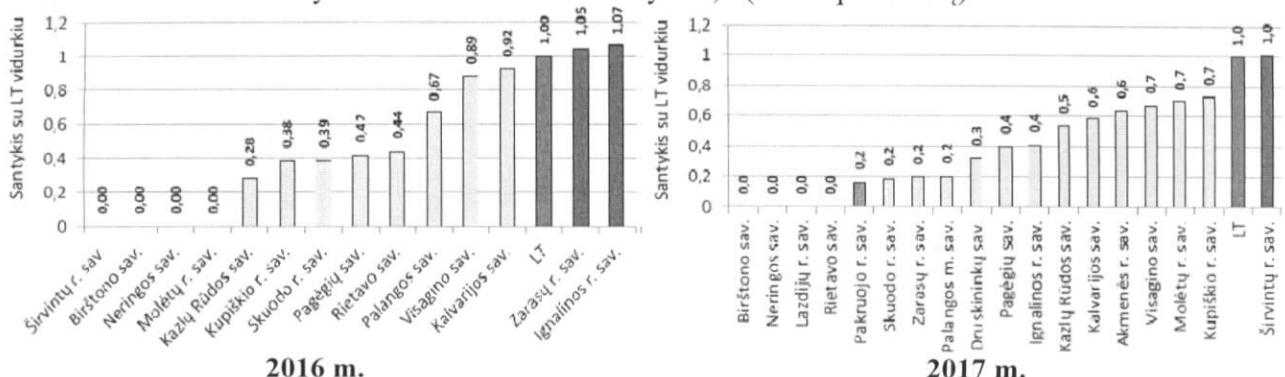
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. sergamumo vaistams atsparia tuberkulioze rodiklis siekė 8,4/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 8,8/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1 (žr. 31 paveikslą).

31 pav. Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19).

(Šaltinis. Tuberkuliozés registras)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis rodiklis siekė 1,7/10 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 3,1/10 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,5 (žr. 32 paveikslą).

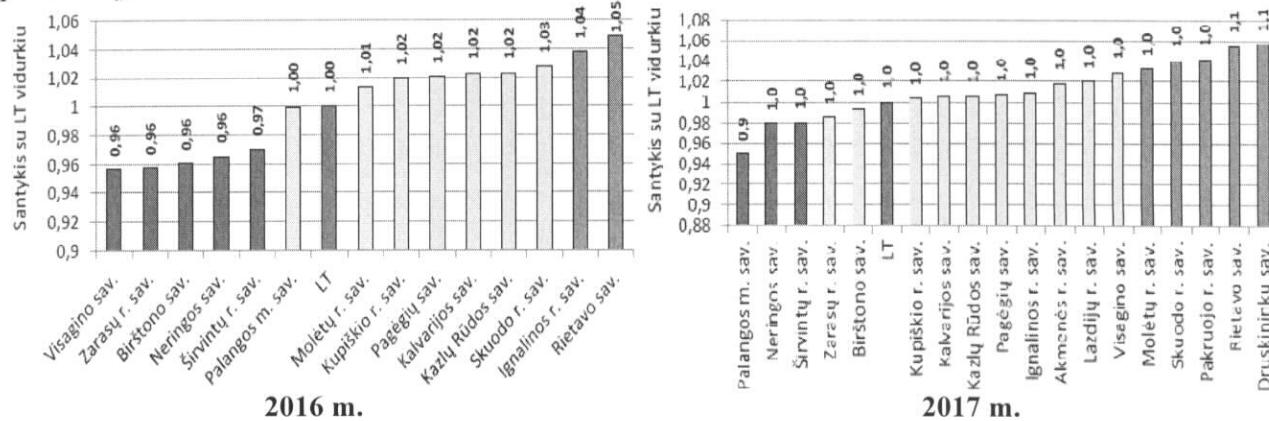
32 pav. Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis B20-B22, B23 (B23.0-B23.2, B23.8), B24, Z21, A50 (A50.0-A50.7, A50.9), A51-A53, A54 (A54.0-A54.6, A54.8, A54.9), A56 (A56.0-A56.4, A56.8).
 (Šaltinis. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras)

4.3. LSP uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą.

Tyrimais įrodyta, kad gera vaiko sveikata lemia gerą asmens sveikatą vėlesniais gyvenimo tarpsniais. Bloga jauno amžiaus žmonių sveikata, kurią lemia ir motinos bei kitų šeimos narių sveikata, verčia naudoti daugiau sveikatos sistemos resursų, todėl jos pagerinimas yra pirmaelis sveikatos sistemos efektyvumo užtikrinimo klausimas.

Viena veiksmingiausių užkrečiamųjų ligų prevencijos priemonių yra vakcinacija.

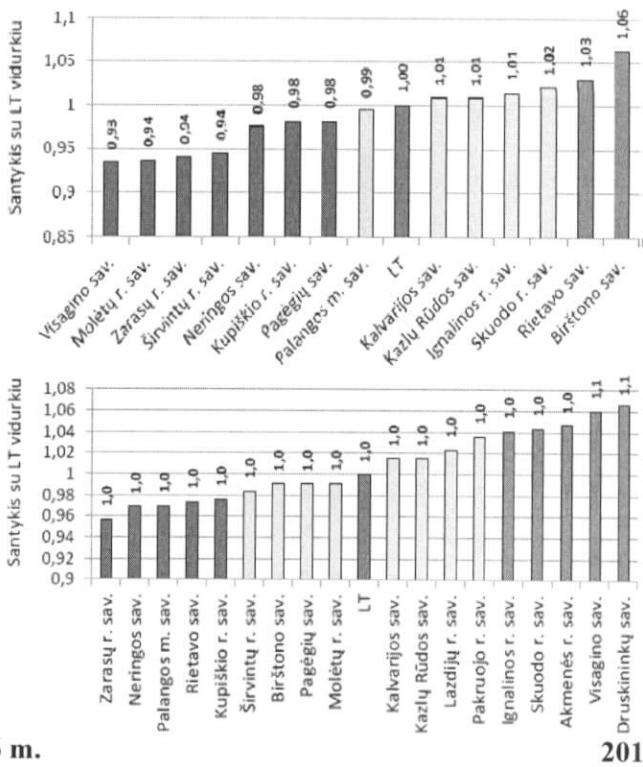
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. 2 metų amžiaus vaikų skiepijimų apimtys nuo tymų, epideminio parotito, raudonukės siekė 93,9 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 93,5 procento. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1 (žr. 33 paveikslą).

33 pav. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepijimo apimtys.

(Šaltinis. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras)

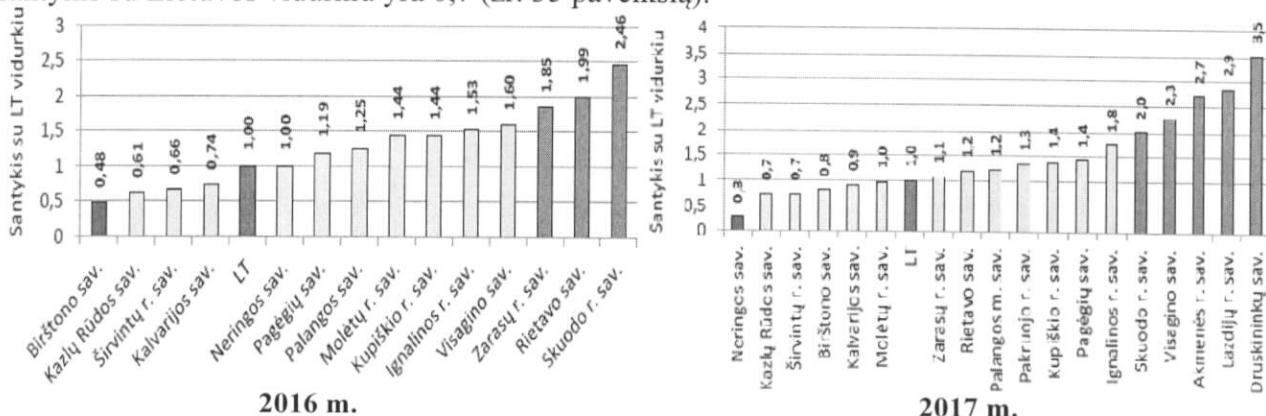
Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. 1 metų amžiaus vaikų skiepijimų apimtys nuo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos siekė 95,1 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 93,7 procento. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1 (žr. 34 paveikslą).

34 pav. 1 metų amžiaus vaikų DTP (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepijimo apimtys (3 dozės).
(Šaltinis. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras)

Vaikams nuo 6 iki 14 m. amžiaus yra skirta Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa. Šią paslaugą gali suteikti gydytojai odontologai arba burnos higienistai, dirbantys gydymo įstaigose, sudariusiose sutartis su teritorinėmis ligonijų kasomis dėl šių paslaugų finansavimo.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, kuri dalyvavo vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, buvo 11,8 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 16,4 procentų. Pagal ši rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,7 (žr. 35 paveikslą).

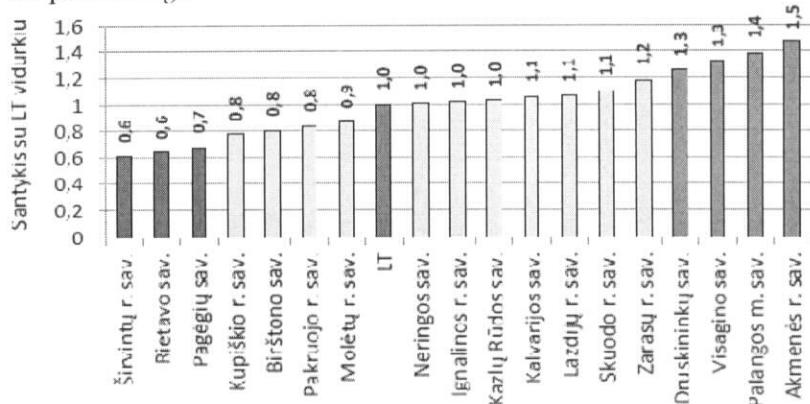

35 pav. Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, skaičiaus rodiklis siekė 18,4 procentų nuo visų pristatytių pažymų, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 18 procentų. Pagal ši rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36

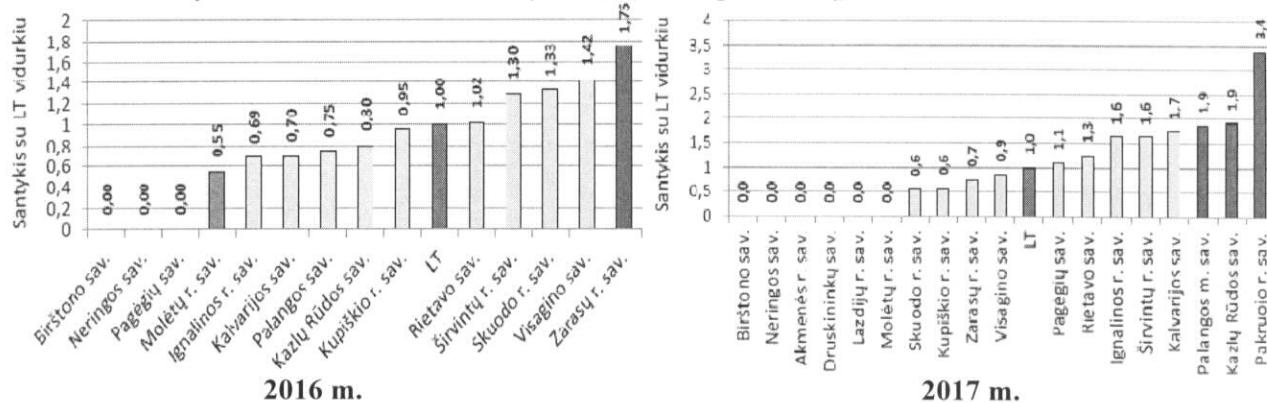
savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1 (žr. 36 paveikslą).

36 pav. Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išraudutų dantų, skaičius (2017 m.).
(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Paauglių gimdymų rodiklis parodo, kiek 15-17 m. nepilnamečių moterų pagimdė vaiką.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. paauglių (15-17 m.) gimdymų rodiklis siekė 10,4/1000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 5,4/1000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,9 (žr. 37 paveikslą).

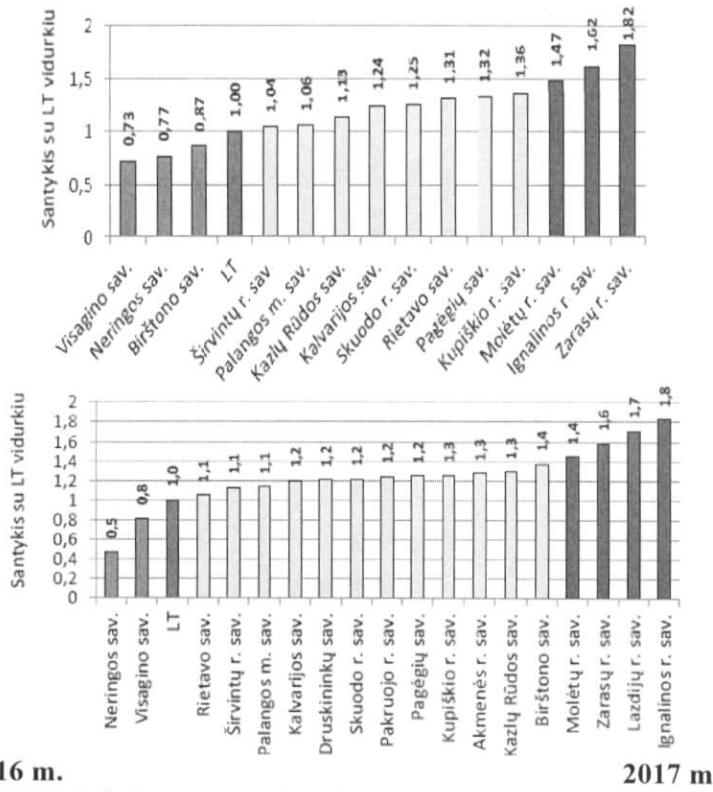

37 pav. Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius.
(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

4.4. LSP uždavinys. Stiprinti létinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę.

Létinės neinfekcinės ligos XXI amžiuje tapo visuotine sveikatos problema, keliančia vis didesnius iššūkius kiekvienai šaliai, nepriklausomai nuo jos socialinio ekonominio išsvystymo. Pagrindinės létinių neinfekcinių ligų priežastys susijusios su žmogaus elgesiu, taigi jų galima išvengti. Pagrindiniai rizikos veiksnių turintys didžiausią įtaką sergamumui ir mirtingumui pasauliniu mastu, yra šie: didelis kraujospūdis, rūkymas, padidėjęs gliukozės kiekis kraujyje, fizinio aktyvumo stoka, antsvoris ir nutukimas, padidėjęs cholesterolio kiekis kraujyje, nesaugus lytinis elgesys, piktnaudžiavimas alkoholiu. Kovoja su šiais rizikos veiksnių efektyviausios yra visuomenės sveikatos strategijos, kuriomis siekiama pakeisti socialines normas skatinant sveiką gyvenseną, sveiką elgesį ir mažinant rizikos veiksnių paplitimą bei jų poveikį.

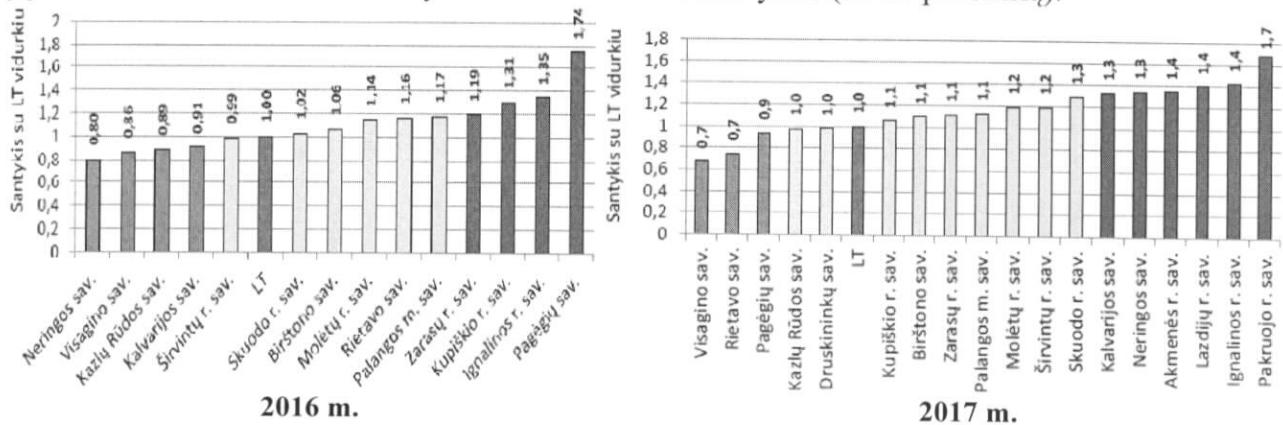
Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis siekė 1029,7/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 795,9/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,3 (žr. 38 paveikslą).

38 pav. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99).
(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

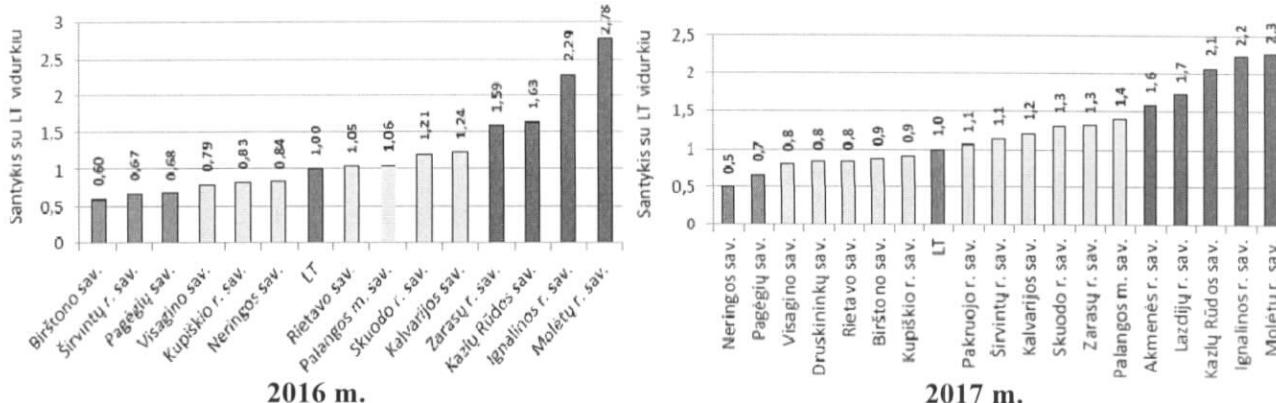
Piktybiniai navikai yra viena iš svarbiausių mirties priežasčių Lietuvoje.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis siekė 276,3/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 282,7/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1 (žr. 39 paveikslą).

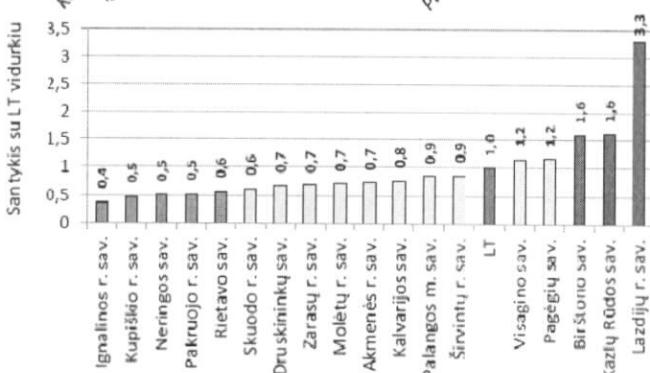
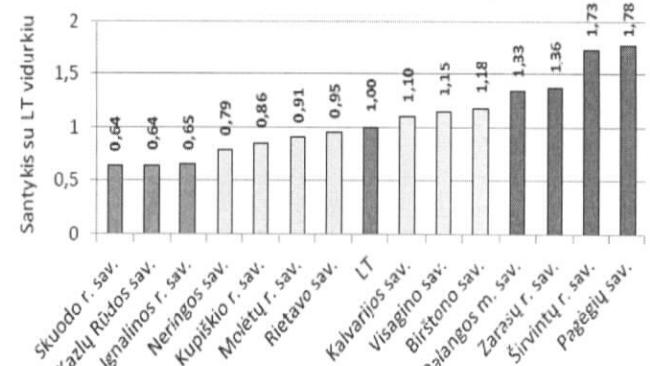
39 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96).
(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Kazlų Rūdos savivaldybės 2017 m. mirtingumo nuo cerebrovaskulinės ligų rodiklis siekė 393,5/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 189,8/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,1 (žr. 40 paveikslą).

40 pav. Mirtingumo nuo cerebrovaskulinėj ligų rodiklis (I60-I69).
(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. sergamumo II tipo cukriniu diabetu rodiklis siekė 101,3/10 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 62,3/10 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,6 (žr. 41 paveikslą).

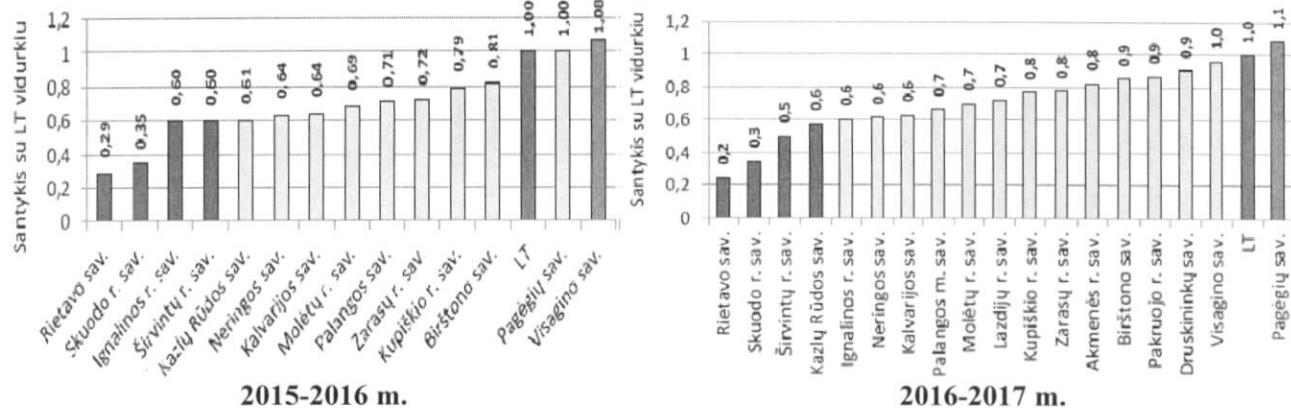
41 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11).
(Šaltinis. Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinė sistema SVEIDRA)

2017 m. Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojams pirminės asmens sveikatos priežiūros (toliau – PASP) paslaugas teikė VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras (toliau – PSPC) ir 5 privačios PASP įstaigos. Savivaldybėje visos pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos vykdė valstybines prevencines sveikatos programas, finansuojamas iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų.

Krūties vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 50 iki 69 metų amžiaus imtinai. Šio amžiaus moterims kartą per 2 metus nemokamai gali būti atliekamas mamografinis tyrimas.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2016-2017 m. šios programos įvykdymas siekė 28 procentus, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 48,6 procento. Pagal šios programos įvykdymo procentą

Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 0,6 (žr. 42 paveikslą).

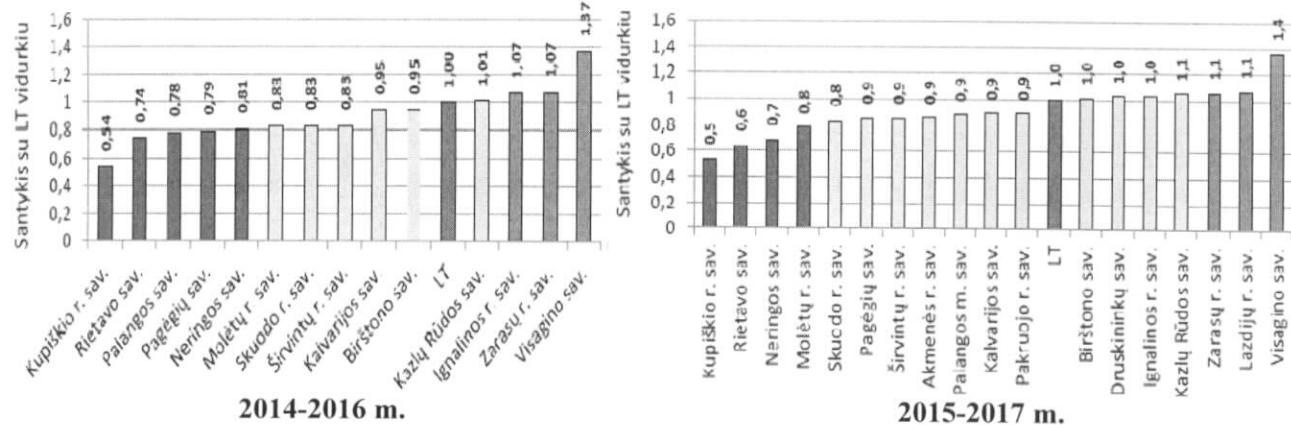

42 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programoje.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys)

Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 25 iki 60 metų. Šio amžiaus moterys kartą per 3 metus gali nemokamai pasitikrinti dėl gimdos kaklelio vėžio.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2015-2017 m. šios programos įvykdymas siekė 55,7 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 52,8 procento. Pagal šios programos įvykdymo procentą Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,1 (žr. 43 paveikslą).

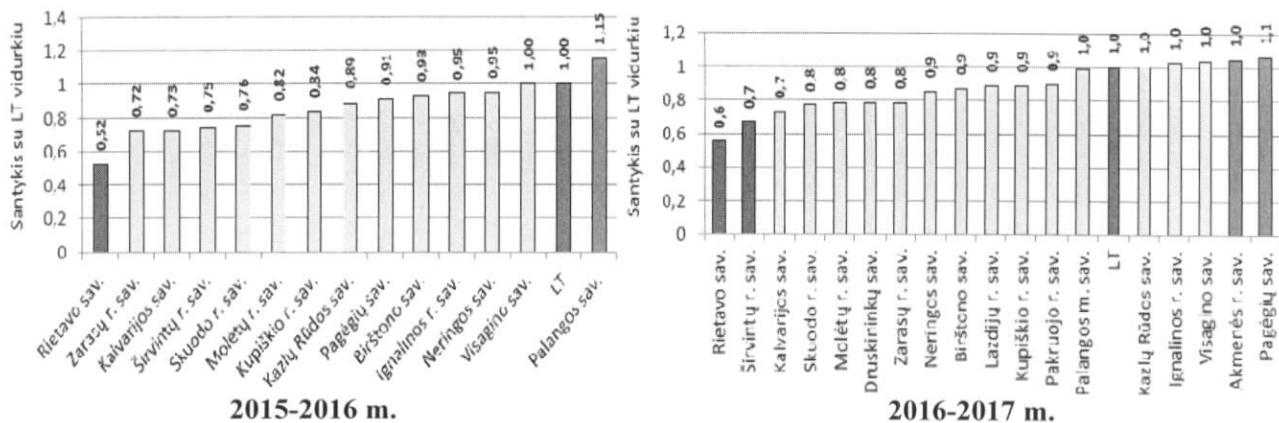

43 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys)

Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa skirta 50-74 metų amžiaus asmenims, kuriems vieną kartą per 2 metus gali būti atliekamas slapto kraujavimo testas.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2016-2017 m. šios programos įvykdymas siekė 52,5 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 52,2 procento. Pagal šios programos įvykdymo procentą Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 36 savivaldybių, kuriose situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1 (žr. 44 paveikslą).

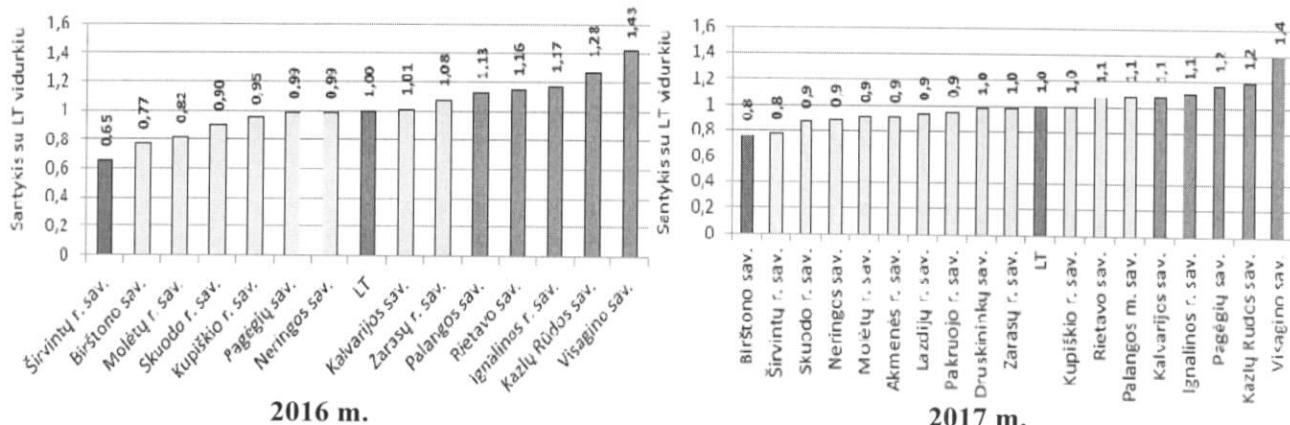

44 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys)

Širdies ir kraujagyslių ligų programa yra skirta vyrams nuo 40 iki 55 metų ir moterims nuo 50 iki 65 metų. Šio amžiaus asmenims kartą per metus šeimos gydytojas nustato rizikos veiksnius ir, jei reikia, sudaro individualų širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos planą.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. šios programos įvykdymas siekė 48,7 procento, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 40,8 procento. Pagal šios programos įvykdymo procentą Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 1,2 (žr. 45 paveikslą).

45 pav. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje.

(Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA duomenys)

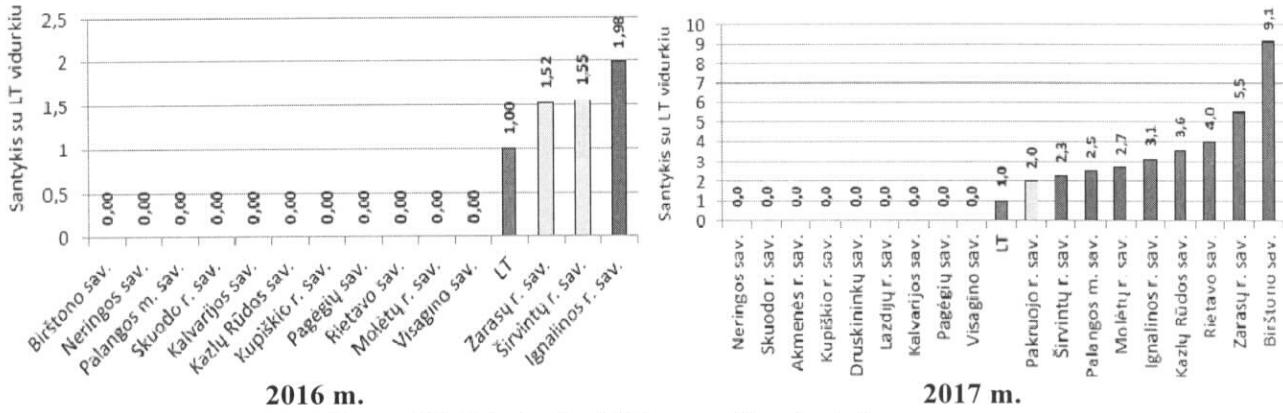
III. SPECIALIOJI DALIS

Probleminiai savivaldybėje yra trys rodikliai: kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas, pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių bei ilgalaikio nedarbo rodiklis.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumo rodiklis siekė 10,5/1000 gyvų gimusių kūdikių t.y. 1 atvejis, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 3/1000 gyvų gimusių kūdikių. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 3,6 (žr. 46 paveikslą).

Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	Savivaldybės duomenys	Lietuvos vidurkis	Mažiausiai rodiklio duomenys	Didžiausiai rodiklio duomenys	Santykis savivaldybė/Lietuva
--	-----------------------	-------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------

2014 m.	0	3,9	0	18,8	0
2015 m.	7,81	4,19	0	14,85	1,9
2016 m.	0	4,5	0	19,5	0
2017 m.	10,5	3	0	27	3,6

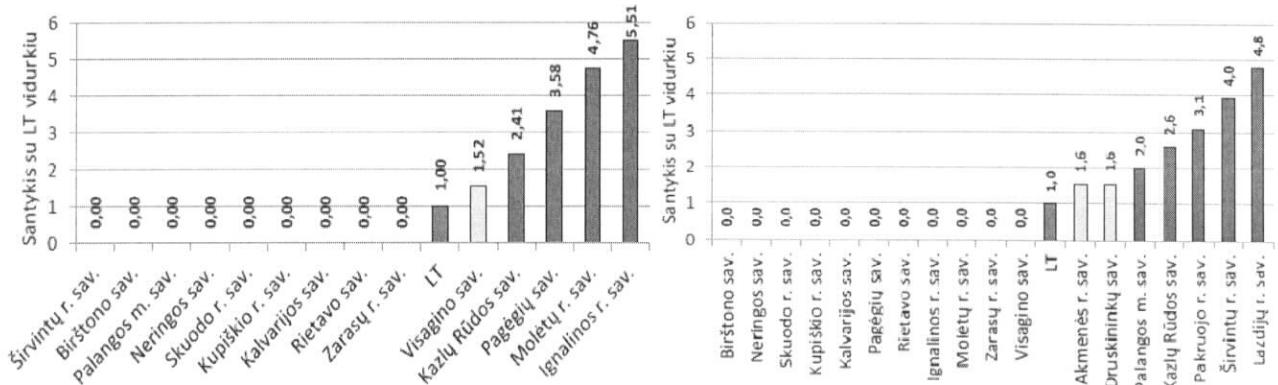

46 pav. Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas.

(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. pėsčiųjų mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis siekė 8,4/100 000 gyv. t.y. 1 atvejis, o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 3,2/100 000 gyv. Pagal ši rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,6 (žr. 47 paveikslą).

Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių 100 000 gyv.	Savivaldybės duomenys	Lietuvos vidurkis	Mažiausi rodiklio duomenys	Didžiausi rodiklio duomenys	Santykis savivaldybė/ Lietuva
2014 m.	0	4,3	0	21,2	0
2015 m.	16,08	3,86	0	22,99	4,2
2016 m.	8,2	3,4	0	18,6	2,4
2017 m.	8,4	3,2	0	15,4	2,6

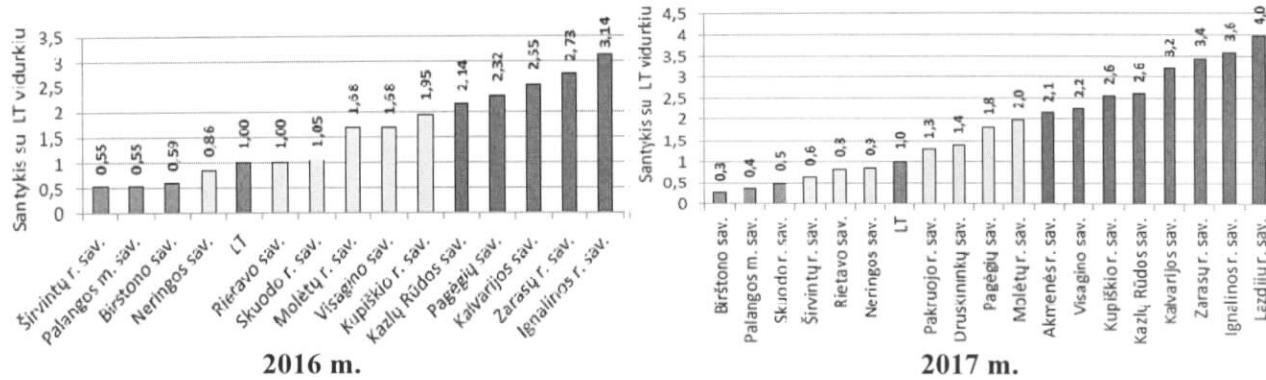
47 pav. Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00–V09).

(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

Ilgalaikio nedarbo lygis – tai bedarbystė, trunkanti ilgiau nei metus, parodanti darbo jėgos procentą nuo visų galinčių dirbti asmenų. Ilgalaikis nedarbas – vienas iš socialinių ekonominii poveikio sveikatai veiksnių, kuris turi įtaką fizinei ir psichinei sveikatai.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2017 m. ilgalaikio nedarbo rodiklis siekė 5,4/100 darbingo amžiaus gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 2,1/100 darbingo amžiaus gyv. Pagal ši rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,6 (žr. 48 paveikslą).

Ilgalaikio nedarbo lygis 100 darbingo amžiaus gyv.	Savivaldybės duomenys	Lietuvos vidurkis	Mažiausi rodiklio duomenys	Didžiausi rodiklio duomenys	Santykis savivaldybė/Lietuva
2014 m.	5,48	3,08	0,7	10,61	1,8
2015 m.	4,7	2,52	0,56	9,02	1,9
2016 m.	4,7	2,2	0,6	8,1	2,6
2017 m.	5,4	2,1	0,3	8,2	2,6

48 pav. Ilgalaikio nedarbo lygis.

(Šaltinis. Lietuvos darbo birža)

IV. IŠVADOS

Iš ataskaitoje pateiktų 51 unifikuotų rodiklių, kurie atspindi, kaip įgyvendinami LSP tikslai bei jų uždaviniai, galima daryti išvadą, kad 13 (2016 m. buvo 9, 2015 m. buvo 10, o 2014 m. buvo 10 rodiklių) savivaldybės rodiklių (sergamumas tuberkulioze, asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius, sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis, pėsciuju mirtingumas dėl transporto įvykių, transporto įvykiuose patirtos traumos, mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda, slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius, kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas, paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius, mirtingumas nuo cerebrovaskulinės ligos, sergamumas II tipo cukriniu diabetu, tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programoje) patenka į grupę, kurioje situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu.

Labiausiai problemiški savivaldybėje yra trys rodikliai t.y. kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas, pėsciuju mirtingumas dėl transporto įvykių bei ilgalaikio nedarbo rodiklis.

Iš ataskaitoje pateiktų 51 unifikuotų rodiklių 10 (2016 m. buvo 13, 2015 m. buvo 11, o 2014 m. buvo 13 rodiklių) savivaldybės rodiklių (išvengiamas mirtingumas, mirtingumas dėl savižudybių, bandymų žudytis, darbingo amžiaus asmenys, pirmą kartą pripažinti neigaliais, mirtingumas dėl išorinių priežasčių, mirtingumas dėl atsitiktinių paskendimų, mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, šeimos gydytojų skaičius, apsilankymai pas gydytojus, tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje) patenka į grupę, kurioje situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu.

Likusieji 26 unifikuoti savivaldybės rodikliai patenka į grupę, kurioje situacija yra patenkinama lyginant su šalies vidurkiu, o du rodikliai (viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams) nėra lyginami su Lietuvos vidurkiu.

V. REKOMENDACIJOS

- Siekiant geresnės Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų sveikatos būklės, būtina plėtoti sveikatinimo veiklas visose amžiaus grupėse.
 - Būtina kelti visų sektorių specialistų, dalyvaujančių sveikatinimo veikloje, kvalifikaciją sveikatos stiprinimo klausimais.
 - Vykdinti pozityvios socialinės reklamos ir mokslu pagrįstos informacijos sklaidą per visuomenės informavimo priemones.
 - Didinti gyventojų sveikatos raštingumą (suteikti galimybes dalyvauti seminaruose, konsultuotis su sveikatos priežiūros specialistais sveikatos stiprinimo ir gerinimo klausimais).
 - Skatinti gyventojus aktyviau dalyvauti sveikatos stiprinimo renginiuose (akcijose, paskaitose, užsiėmimuose).
 - Skatinti gyventojus įsitrukinti į sveikatą palaikančios aplinkos kūrimą bendruomenėse ir didinti nepakantumą sveikatą žalojantiems veiksniams.
 - Visuomenės sveikatos stiprinime turi dalyvauti valstybės ir savivaldybių institucijos, vietas bendruomenės, privatūs sektoriai, nevyriausybinės organizacijos ir kitos suinteresuotos organizacijos bei asmenys.
-